

Miasto Toruń

**OCENA AKTUALNOŚCI I STOPNIA REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI
PN. *PROGRAM REWITALIZACJI TORUNIA DO ROKU 2023***

PREZYDENT MIASTA TORUNIA
Toruń, styczeń 2024 r.

SPIS TREŚCI:

1. WPROWADZENIE	3
2. PODSTAWOWE INFORMACJE NA TEMAT OBSZARU REWITALIZACJI.....	4
3. OCENA AKTUALNOŚCI ZJAWISK KRYZYSOWYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI.	11
1. STAN REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	17
4.1 STAN REALIZACJI PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ.....	17
4.2 PRZEDSIĘWZIĘCIA WSPIERAJĄCE REALIZACJĘ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	25
4.2.1 KONKURS DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH.....	25
4.2.2 PROGRAM „MOJE PODWÓRKO”	27
2. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	30
5.1 PROBLEMY WYSTĘPUJĄCE NA OBSZARZE REWITALIZACJI A STOPIEŃ WDROŻENIA PRZEDSIĘWZIĘĆ	31
5.2 POSTĘP REALIZACJI CELÓW I WIZJI OBSZARU REWITALIZACJI	32
3. KOMITET REWITALIZACJI.....	34
4. OCENA AKTUALNOŚCI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI WRAZ Z PODSUMOWANIEM	36
SPIS TABEL I MAP	41

1. WPROWADZENIE

Działania rewitalizacyjne w Gminie Miasta Toruń prowadzone są na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji pn. Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023 (GPR-T do 2027). Jest to dokument mający na celu zaprogramowanie i realizację procesu rewitalizacji. Stanowi wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego i stworzenia warunków do jego zrównoważonego rozwoju, będący narzędziem planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Realizacja założonych projektów o charakterze społecznym i infrastrukturalnym dąży do osiągnięcia synergii efektów działań rewitalizacyjnych, wpływa na osiąganie celów rewitalizacji, a tym samym na rozwiązanie lub zminimalizowanie problemów stanowiących podstawę wyznaczenia obszaru działań rewitalizacyjnych.

Gmina Miasta Toruń, przystępując do opracowania GPR-T do 2023, zdecydowała się na działanie zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U z 2021 r. poz. 485 z późn. zm.). Biorąc powyższe pod uwagę, uchwalenie programu rewitalizacji nastąpiło po przeprowadzeniu procedury, której zasady opisano w przedmiotowym akcie legislacyjnym.

Każdy etap, który w ustawie o rewitalizacji wymagał przeprowadzenia konsultacji społecznych był nimi poprzedzony. Tak było z pierwszym krokiem dotyczącym podjęcia **uchwały nr 513/16 z dnia 29 grudnia 2016 r. o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji**.

Po podjęciu uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, w dniu 23.02.2017 r. Rada Miasta Torunia podjęła **uchwałę RMT nr 539/2017 o przystąpieniu do sporządzenia Programu Rewitalizacji Torunia do roku 2023**. Procedurę przyjmującą Program zakończyło podjęcie **uchwały Rady Miasta Torunia nr 922/2018** w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji pn. Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023. Poszczególne przedsięwzięcia i projekty znajdujące się na liście podstawowej zadań rewitalizacyjnych, realizowane były przy wsparciu środków unijnych, w ramach Poddziałania 6.4.1. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko Pomorskiego na lata 2014-2020.

Wdrażając GPR-T do 2027 prowadzono sukcesywny monitoring związany z terminowością zaplanowanych inwestycji, realizacją wskaźników, identyfikacją problemów oraz aktualnością kosztów poszczególnych zadań. W wyniku tych działań, w związku z ujawnieniem się oszczędności w puli środków unijnych, rezygnacji Wnioskodawców z realizacji projektów, zmiany źródeł finansowania oraz wprowadzeniem nowej inwestycji do Programu, podjęto decyzję o przystąpieniu do aktualizacji GPR-T do 2023. W związku z tym, 21.11.2019 r. Rada Miasta Torunia podjęła **uchwałę nr 280/2019** w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji pn. Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023. Procedurę wprowadzenia stosownych zmian zakończyła **uchwała Rady Miasta Torunia 346/2020** zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji pn. Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023.

Wymóg dokonania oceny aktualności wynika z zapisów art. 22, pkt 1 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, który mówi, że gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, co najmniej raz na trzy lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie. Pierwszej oceny aktualności dokonano w roku 2021.

Wnioskiem wynikającym z oceny było stwierdzenie konieczności kontynuacji działań zaplanowanych w GPR-T do 2023.

Niniejsza ocena aktualności jest drugą po uchwaleniu Programu w 2018 r. Na przestrzeni 5 lat od daty uchwalenia dokumentu, większość przedsięwzięć została zakończona. Biorąc to pod uwagę należy sprawdzić w jakim stopniu doszło do realizacji założonych celów, na ile od 2015 r. (rok bazowy dla danych, które posłużyły wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie miasta Torunia) zmieniła się sytuacja na obszarze rewitalizacji i czy konieczne będzie przemodelowanie działań, które planuje podjąć się w ramach opracowywanego Gminnego Programu Rewitalizacji pn. Program Rewitalizacji Torunia do roku 2027 (GPR-T do 2027).

Praca nad nowym GPR-T do 2027 oraz obowiązująca procedura legislacyjna, wiązała się z koniecznością uchylenia **uchwały nr 513/16 z dnia 29 grudnia 2016 r.** Ten krok umożliwił przyjęcie **uchwały nr 1065/23 Rady Miasta Torunia z dnia 20 kwietnia 2023 r.** dotyczącej obszaru rewitalizacji dla przygotowywanego GPR-T do 2027.

Art. 22 ust. 4 mówi, że w przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów rewitalizacji zawartych w programie rewitalizacji, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji, w całości lub części. Nie mogą bowiem jednocześnie obowiązywać dwa gminne programy rewitalizacji. Interpretacja tego zagadnienia została wyjaśniona w komentarzu do ustawy o rewitalizacji¹.

Realizacja GPR-T o 2023 stanowi zobowiązanie całej Gminy. Ocena stopnia realizacji zadań obejmuje zarówno aspekt związany z zaawansowaniem poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (infrastrukturalnych i społecznych), jak również z monitorowaniem stopnia realizacji założonych celów procesu rewitalizacji. Ocena aktualności Programu stanowi refleksję nad adekwatnością prowadzonych działań i ustaleń programu wraz z analizą wizji obszaru rewitalizacji z perspektywy pierwszego trzyletniego okresu prowadzenia „procesu naprawczego”.

Rewitalizacja w Toruniu prowadzona jest w sposób interdyscyplinarny, co oznacza zaangażowanie w proces nie tylko magistratu, ale także podmiotów podległych Gminie Miasta Toruń oraz podmiotów zewnętrznych (wspólnot mieszkaniowych, organizacji pozarządowych). Wszyscy są dla siebie partnerami, którzy w różnym stopniu odpowiadają za realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Efektywność procesu zależy od zaangażowania całego samorządu oraz włączenia weń wszystkich interesariuszy.

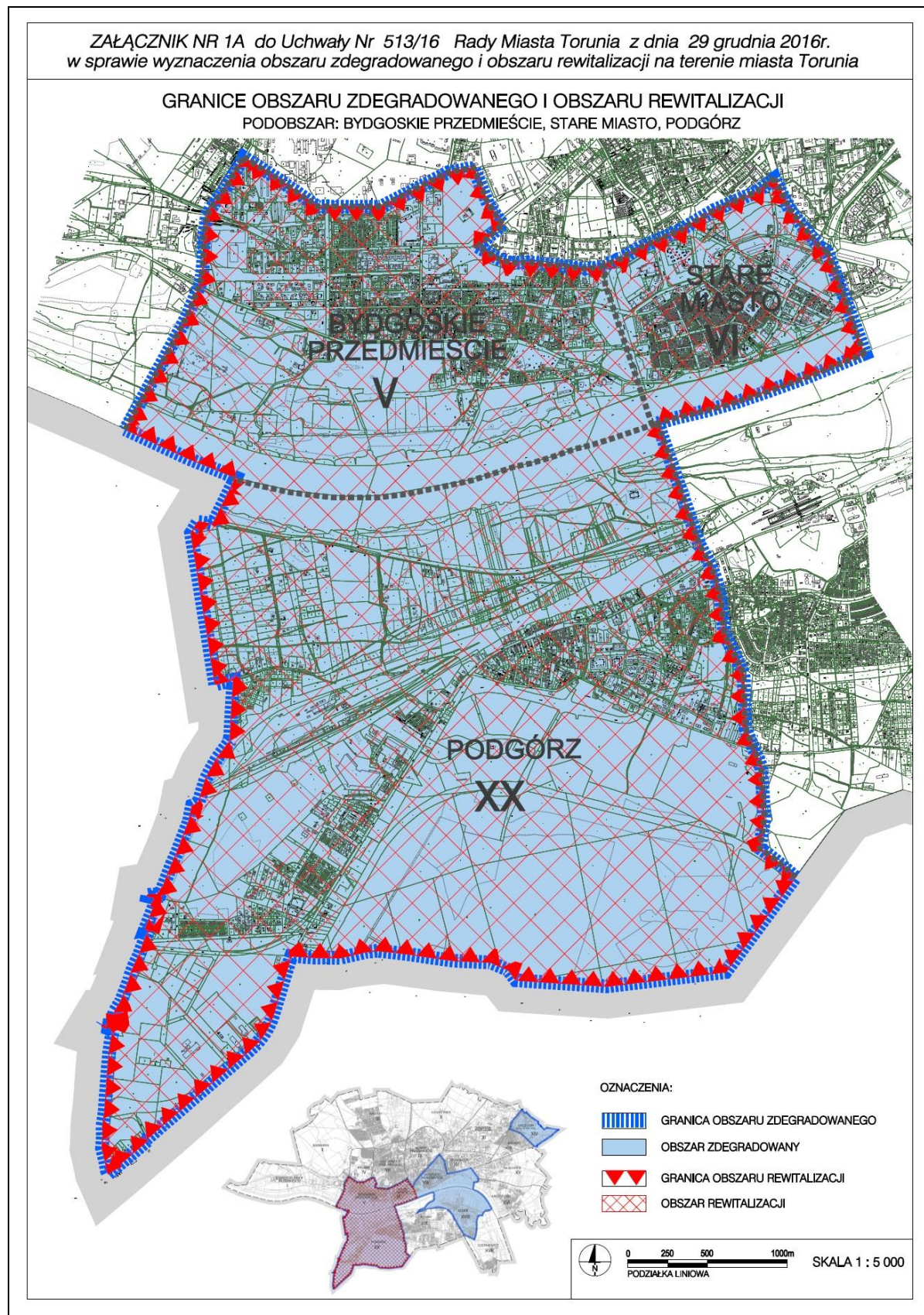
2. PODSTAWOWE INFORMACJE NA TEMAT OBSZARU REWITALIZACJI

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji nastąpiło 29 grudnia 2016 r., poprzez podjęcie przez Radę Miasta Torunia **uchwały nr 513/16 z dnia 29 grudnia 2016 r. o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.** W granice obszaru weszły trzy jednostki struktury miejskiej: Bydgoskie Przedmieście, Podgórz oraz Stare Miasto. Tak zidentyfikowany obszar zajmował 15,2% powierzchni gminy oraz był zamieszkały przez 21,9% mieszkańców Torunia. Analiza danych z grudnia 2022 r. wskazuje, że powierzchnia obszaru nie uległa zmianie, natomiast liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji zmalała i wynosi 20,66% w stosunku do ogólnej liczby

¹ s. 34, Ustawa o rewitalizacji. Praktyczny komentarz. Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, Departament Polityki Przestrzennej. Warszawa 2016.

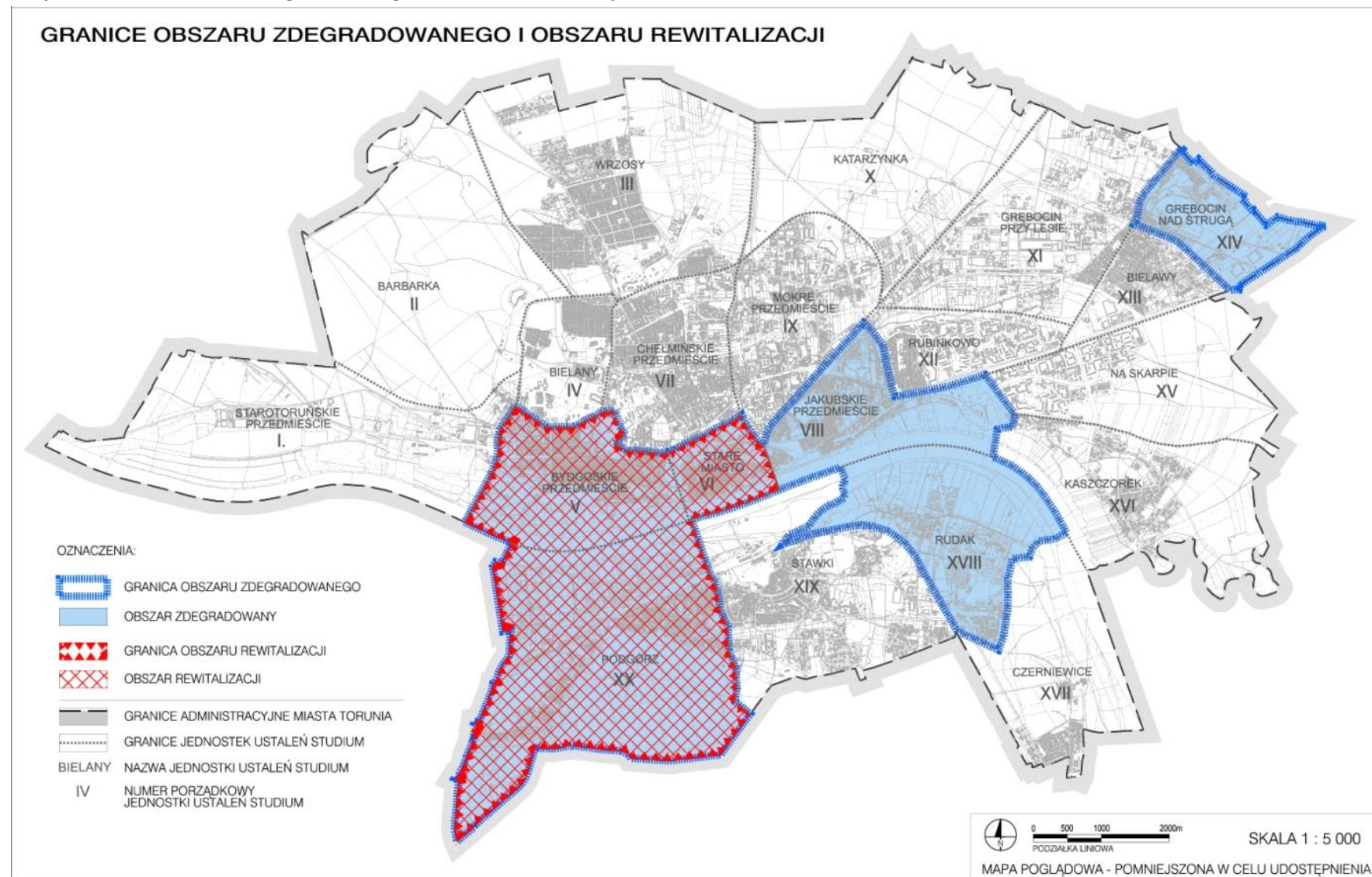
mieszkańców miasta. Poniżej zaprezentowano mapy obszaru rewitalizacji wraz z rozmieszczeniem poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Mapa 1. Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Źródło: Miejska Pracownia Urbanistyczna w Toruniu.

Mapa 2. Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na tle miasta.

Źródło: Miejska Pracownia Urbanistyczna w Toruniu.

Mapa 3. Lokalizacja projektów technicznych i/lub przestrzenno-funkcyjnych na Bydgoskim Przedmieściu.

Podobszar Bydgoskie Przedmieście - lokalizacje projektów technicznych i/lub przestrzenno-funkcyjnych

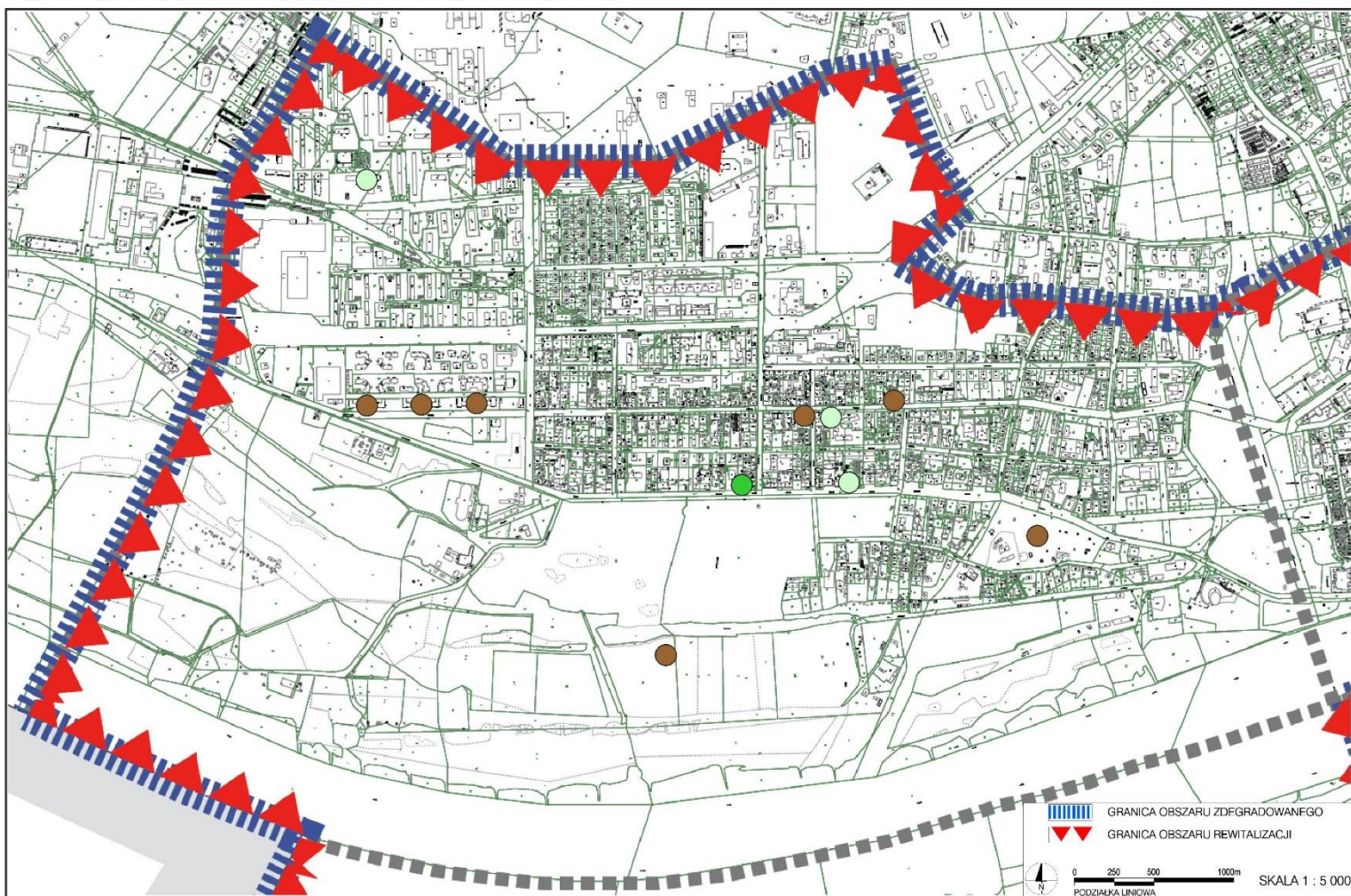
1. Aktywna integracja i włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

2. Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji

○ 1.1. Animacja społeczna i aktywna integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji

● 2.2. Modernizacja infrastruktury w celu przeciwdziałania problemom społecznym

● 1.2. Włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

Źródło: opracowanie własne.

Mapa 4. Lokalizacja projektów technicznych i/lub przestrzenno-funkcyjnych na Starym Mieście.

Podobszar Stare Miasto - lokalizacje projektów technicznych i/lub przestrzenno-funkcyjnych

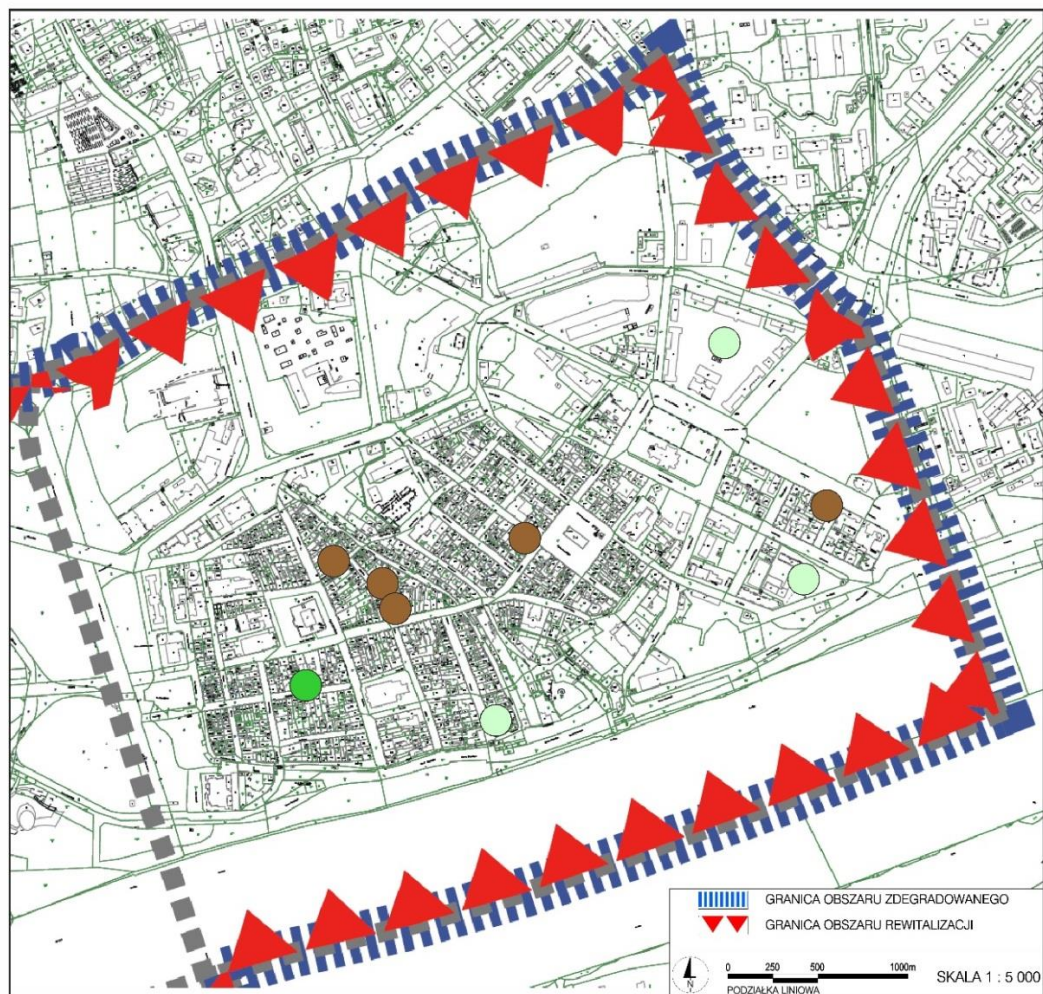
1. Aktywna integracja i włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

2. Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji

1.1. Animacja społeczna i aktywna integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji

2.2. Modernizacja infrastruktury w celu przeciwdziałania problemom społecznym

1.2. Włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

Źródło: opracowanie własne.

Mapa 5. Lokalizacja projektów technicznych i/lub przestrzenno-funkcyjnych na Podgórzu.

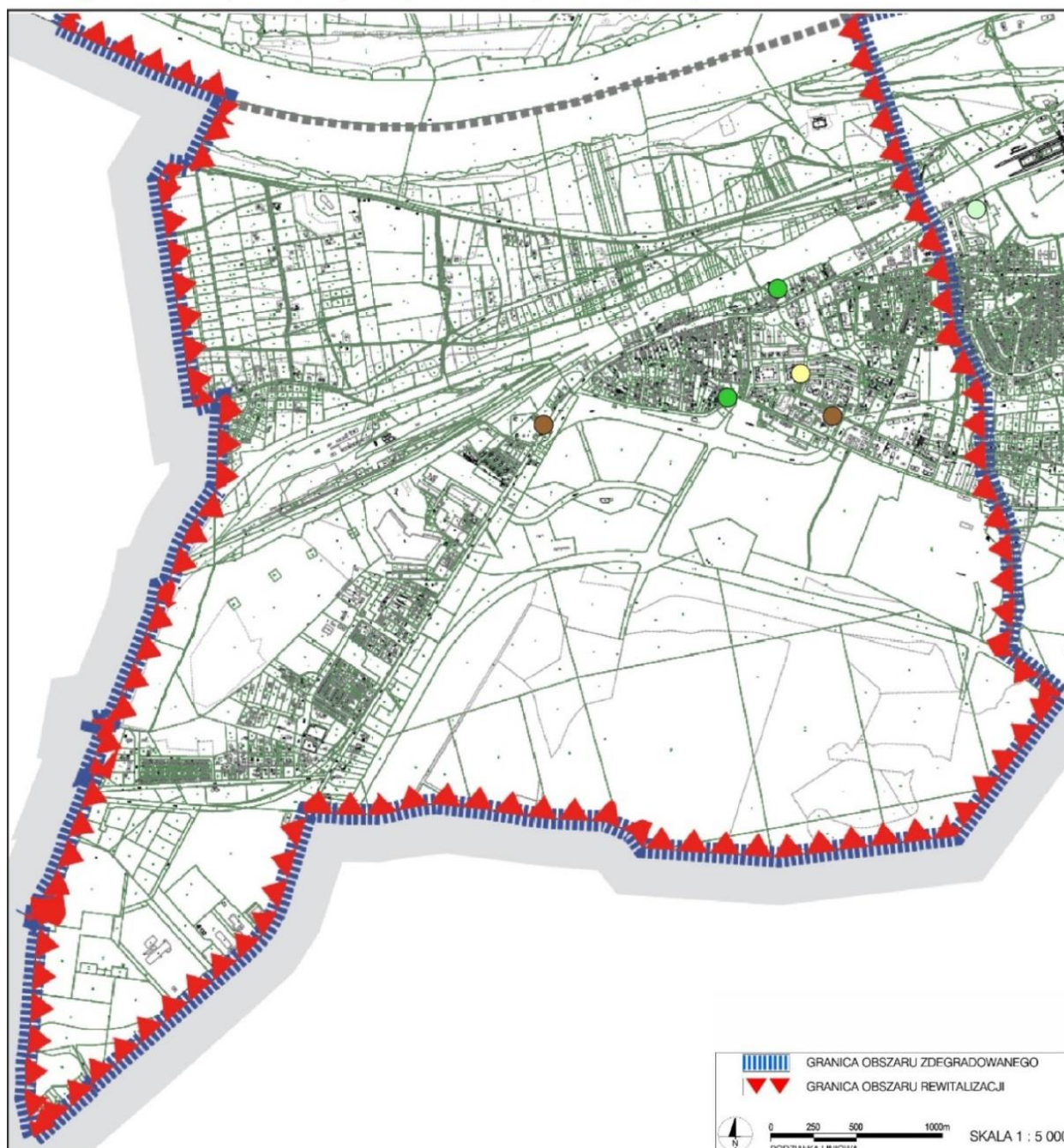
Podobszar Podgórz - lokalizacje projektów technicznych i/lub przestrzenno-funkcyjnych

1. Aktywna integracja i włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

- 1.1. Animacja społeczna i aktywna integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji
- 1.2. Włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

2. Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji

- 2.1. Poprawa i wzmocnienie zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych
- 2.2. Modernizacja infrastruktury w celu przeciwdziałania problemom społecznym

Źródło opracowanie własne

3. OCENA AKTUALNOŚCI ZJAWISK KRYZYSOWYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI

W celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji zastosowano zestaw wskaźników identyfikujących stan kryzysowy, występujący w poszczególnych jednostkach strukturalnych. Zgodnie z *Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014–2020* użyto 5 wskaźników, z których co najmniej 3 pochodziły z *Listy wskaźników dla ujawnienia stanu kryzysowego w ustalonych obszarach analizy w mieście*. Ponadto, co najmniej 3 wskaźniki musiały dotyczyć sfery społecznej i co najmniej 1 wskaźnik musiał dotyczyć sfery innej niż społeczna. Kierując się tymi wytycznymi, do analizy wybrano poniższe wskaźniki:

- 1) Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze,
- 2) Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze,
- 3) Udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych na danym obszarze,
- 4) Udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem na danym obszarze,
- 5) Udział budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie w ogólnej liczbie budynków danego obszaru.

Po obliczeniu ich wartości zestawiono je ze średnią wartością dla całego miasta i wyróżniono te jednostki, które wykazały wartości niekorzystne w stosunku do tej średniej. Za obszar rewitalizacji uznano następujące jednostki strukturalne: Bydgoskie Przedmieście, Podgórz oraz Stare Miasto. Wyznaczony obszar rewitalizacji został podzielony na 3 podobszary, zgodnie z podziałem miasta na jednostki strukturalne i zachowując ich nazwy.

Poniżej zaprezentowano analizę wskaźników delimitacyjnych dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji w porównaniu do wskaźników dla całego miasta w latach 2015, 2020 i 2022. W zestawieniu podano rok 2020, kiedy pierwszy raz dokonano oceny aktualności GPR-T do 2023. Zaprezentowane dane mają na celu wgląd w dynamikę zmian.

Wskaźnik nr 1): Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Wskaźnik dotyczy sfery społecznej, ujawnia stopień zaawansowania procesu starzenia się ludności. Do analizy użyto następujących danych z Wydziału Spraw Administracyjnych (WSA UMT):

- liczba ludności ogółem (wielkość określona jako suma osób zameldowanych na pobyt stały i pobyt czasowy),
- liczba osób w wieku poprodukcyjnym (suma liczby kobiet powyżej 60 roku życia i mężczyzn powyżej 65 roku życia) zgodnie z adresem zameldowania.

Obliczając wartość wskaźnika, podzielono liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przez liczbę ludności ogółem, a wynik podano w procentach. Wskaźnik ten w 2015 r. przyjął wartość niższą niż średnia dla miasta na podobszarze Bydgoskiego Przedmieścia.

Poniżej przedstawiono liczbę ludności w poszczególnych podobszarach rewitalizacji. Zauważa się wyraźny spadek liczby ludności podobszaru Bydgoskiego Przedmieścia, Starego Miasta oraz całego miasta, natomiast wzrost liczby mieszkańców na obszarze Podgórza.

Tabela 1. Liczba ludności obszaru rewitalizacji oraz całego miasta w roku 2015, 2020 i 2022 (stan na 31 grudnia).

Podobszar	2015	2020	2022
Bydgoskie Przedmieście	26 291	22 403	21 353
Podgórz	10 323	10 481	10 678
Stare Miasto	6 089	5 609	5 178
Toruń	194 775	185 154	180 077

Źródło: dane WSA UMT

Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na podobszarze Bydgoskiego Przedmieścia oraz Starego Miasta ulegała zmniejszeniu. Na Bydgoskim Przedmieściu liczba seniorów była niższa niż w 2015 r. o 156 osoby, a na Starym Mieście o 4 osoby. Wzrosła natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym na Podgórzu oraz na terenie całego miasta. Natomiast na terenie całego miasta widać wyraźny wzrost tej grupy osób (o 5 830 osób).

Tabela 2. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w poszczególnych podobszarach rewitalizacji oraz na terenie całego miasta w roku 2015, 2020 i 2022 (stan na 31 grudnia).

Podobszar	2015	2020	2022
Bydgoskie Przedmieście	5 928	5 896	5 772
Podgórz	1 412	1 888	2 052
Stare Miasto	1 128	1 154	1 124
Toruń	42 386	47 670	48 216

Źródło: dane WSA UMT

Analizując wskaźnik delimitacyjny dotyczący udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem należy stwierdzić, że proces starzenia się społeczeństwa postępuje. Na Bydgoskim Przedmieściu proces starzenia się społeczeństwa zachodzi bardzo szybko. W przeciągu lat nastąpił wzrost udziału seniorów w ogóle mieszkańców o 5,02 p.p. na terenie Bydgoskiego Przedmieścia i o 4,48 p.p. na terenie całego miasta. Wskaźnik przyjmuje wartość wyższą w porównaniu do wartości na terenie Torunia. Odwrócenie trendów demograficznych jest zadaniem długo perspektywicznym, na powodzenie którego składa się duża liczba czynników lokalnych i globalnych, a także rozwiązań systemowych, które powinny być działaniami interdyscyplinarnymi. Problem starzenia się społeczeństwa jest aktualny i wymaga interwencji w postaci realizacji różnego rodzaju przedsięwzięć skierowanych do seniorów polegających na dostosowaniu infrastruktury i przestrzeni publicznej do ich potrzeb oraz na prowadzeniu działań społecznych mających na celu szeroko rozumiane wsparcie, ich integrację i aktywizację.

Tabela 3. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem w poszczególnych podobszarach rewitalizacji oraz całego miasta w roku 2015, 2020 i 2022 (stan na 31 grudnia).

Podobszar	2015	2020	2022
Bydgoskie Przedmieście	22,55%	26,32%	27,03%
Podgórz	13,68%	18,01%	19,22%
Stare Miasto	18,53%	20,57%	21,71%
Toruń	21,76%	25,75%	26,78%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WSA UMT

Wskaźnik nr 2): Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze.

Wskaźnik delimitacji 2) dotyczy sfery społecznej i ujawnia stopień uzależnienia ekonomicznego mieszkańców od systemu pomocy społecznej. Do analizy użyto następujących danych z WSA UMT oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie (MOPR):

- liczba ludności ogółem (wielkość określona jako suma osób zameldowanych na pobyt stały i pobyt czasowy),
- liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (suma osób, które w roku co najmniej raz skorzystały z jakiegokolwiek formy świadczenia społecznego), zgodnie z oświadczeniem o miejscu zamieszkania.

Obliczając wartość wskaźnika, podzielono liczbę osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej przez ogólną liczbę mieszkańców, a wynik podano w procentach. Analizując poniższe dane widać wyraźny spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Największa poprawa sytuacji nastąpiła na podobszarze Starego Miasta (spadek o 8,29 p.p. z 16,42% w 2015 r. do 8,13% w 2022 r.) i Podgórza (spadek o 7,17 p.p. z 13,21% w 2015 r. do 6,04% w 2022 r.). Nie zmienia to jednak faktu, że cały czas wartości wskaźnika na obszarze rewitalizacji są wyższe niż średnia dla miasta, co oznacza, że problem korzystania z pomocy społecznej jest aktualny i wymaga interwencji.

Tabela 4. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w roku 2015, 2020 oraz w 2022 (stan na 31 grudnia).

Podobszar	2015	2020	2022
Bydgoskie Przedmieście	2025	997	894
Podgórz	1364	608	645
Stare Miasto	1000	517	421
Toruń	12066	6927	7043

Źródło: dane MOPR

Tabela 5. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w roku 2015, 2020 oraz 2022 (stan na 31 grudnia).

Podobszar	2015	2020	2022
Bydgoskie Przedmieście	7,70%	4,45%	4,19%
Podgórz	13,21%	5,80%	6,04%
Stare Miasto	16,42%	9,22%	8,13%
Toruń	6,19%	3,74%	3,91%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR i WSA UMT

Wskaźnik nr 3): Udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych na danym obszarze – wskaźnik autorski.

Wskaźnik dotyczy sfery społecznej i ujawnia problemy związane z bezrobociem kobiet. Do analizy użyto następujących danych z Powiatowego Urzędu Pracy dla miasta Torunia (PUP):

- liczba osób bezrobotnych zgodnie z adresem zameldowania lub oświadczeniem w przypadku nieposiadania meldunku,
- liczba bezrobotnych kobiet zgodnie z adresem zameldowania lub oświadczeniem w przypadku nieposiadania meldunku.

Obliczając wartość wskaźnika, podzielono liczbę bezrobotnych kobiet przez liczbę osób bezrobotnych, a wynik podano w procentach.

Wskaźnik ten w 2015 r. przyjął wartość wyższą niż średnia dla miasta na podobszarze Podgórza. Liczba bezrobotnych kobiet na podobszarze wyraźnie spadała w stosunku do roku 2022 r. Należy jednocześnie zauważyć, że na całym obszarze rewitalizacji i w całym mieście liczba osób bezrobotnych ogółem w 2022 roku jest wyraźnie niższa niż w 2015 roku.

Tabela 6. Liczba osób bezrobotnych ze wskazaniem bezrobotnych kobiet na poszczególnych podobszarach rewitalizacji oraz na terenie miasta Torunia w roku 2015, 2020 i 2022 (stan na 31 grudnia).

Podobszar	2015		2020		2022	
	Liczba bezrobotnych ogółem	Liczba bezrobotnych kobiet	Liczba bezrobotnych ogółem	Liczba bezrobotnych kobiet	Liczba bezrobotnych ogółem	Liczba bezrobotnych kobiet
Bydgoskie Przedmieście	985	501	707	413	488	279
Podgórz	503	283	411	236	251	171
Stare Miasto	462	242	301	172	239	126
Toruń	6247	3317	4398	2466	3285	1805

Źródło: dane PUP

Analizując wskaźnik dotyczący bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych, należy stwierdzić, że problem bezrobocia kobiet na Podgórzu pogarsza się. Problem ten zaznaczał się wyraźnie na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji. Aktualnie wskaźnik przyjmuje wartość wyższą niż w 2015 r. i wyższą w porównaniu do wskaźnika dla całego miasta. Na Bydgoskim Przedmieściu,

w porównaniu z rokiem 2020, wskaźnik ten w roku 2022 zmalał, ale wzrósł w stosunku do roku bazowego. W przypadku Starego Miasta udział bezrobotnych kobiet wzrósł w roku 2020, przekraczając średnią wartość dla miasta, natomiast w roku 2022 zbliżył się do wartości z roku 2015 (różnica w wartości obu wskaźników wynosi 0,34 p.p.). Problem bezrobocia wśród kobiet jest aktualny i wymaga interwencji prowadzących do aktywizacji społeczno-zawodowej kobiet na obszarze rewitalizacji.

Tabela 7. Udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w roku 2015, 2020 i 2022 (stan na 31 grudnia).

Podobszar	2015	2020	2022
Bydgoskie Przedmieście	50,86%	58,42%	57,17%
Podgórz	56,26%	57,42%	68,13%
Stare Miasto	52,38%	57,14%	52,72%
Toruń	53,10%	56,07%	54,95%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP

Wskaźnik nr 4): Udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem na danym obszarze.

Wskaźnik dotyczy sfery społecznej i ujawnia problemy związane zarówno z ubóstwem, jak i zagrożeniem życia w substandardowych warunkach oraz zagrożeniem bezdomnością.

Do analizy użyto następujących danych WSA i Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej (ZGM) oraz Zakładu Gospodarki Nieruchomościami (ZGM):

- liczba ludności ogółem (wielkość określona jako suma osób zameldowanych na pobyt stały i pobyt czasowy),
- liczba osób objętych wyrokami eksmisyjnymi,
- liczba wydanych wyroków eksmisyjnych.

Obliczając wartość wskaźnika dodano do siebie liczbę osób objętych wyrokami eksmisyjnymi i liczbę wydanych wyroków eksmisyjnych, po czym wynik podzielono przez liczbę ludności ogółem i podano w procentach.

Od 2015 r. wskaźnik dotyczący udziału osób objętych wyrokami eksmisyjnymi na obszarze rewitalizacji uległ niewielkiemu wzrostowi, z wyjątkiem podobszaru Bydgoskiego Przedmieścia, gdzie udział ten zmalał. W porównaniu do średniej dla całego miasta, sytuacja związana z eksmisjami na obszarze rewitalizacji nadal jest mniej korzystna. Z związku z tym problem jest aktualny i wymaga interwencji.

Tabela 8. Udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem nadanym obszarze w roku 2015, 2020 i 2022 (stan na 31.12).

Podobszar	2015	2020	2022
Bydgoskie Przedmieście	6,18%	7,15%	5,76%
Podgórz	5,26%	5,65%	6,71%
Stare Miasto	12,43%	13,53%	13,60%
Średnia dla miasta	2,51%	2,66%	2,07%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z WSA UMT oraz ZGM

Wskaźnik nr 5): Liczba budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów danego obszaru.

Wskaźnik dotyczy sfery infrastrukturalnej i pokazuje stan techniczny budynków. Nieruchomości ulegające nieuchronnej dekapitalizacji są obejmowane decyzjami nakazowymi wydawanymi przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego Powiatu Grodzkiego w Toruniu (PINB), który postępuje zgodnie z decyzjami prawa budowlanego określającymi dalsze kroki, jakie musi podjąć właściciel nieruchomości. Decyzje są wydawane na podstawie przepisów Prawa budowlanego.

Do analizy użyto następujących danych z Wydziału Geodezji i Kartografii (WGiK) UMT, Miejskiej Pracowni Urbanistycznej (MPU) i PINB:

- liczba budynków,
- liczba wydanych decyzji nakazowych wydanych przez PINB.

Obliczając wartość wskaźnika, podzielono liczbę wydanych decyzji nakazowych przez liczbę budynków, a wynik podano w procentach.

Zgodnie z poniższymi danymi stan techniczny budynków na obszarze rewitalizacji z roku na rok się poprawia.

Tabela 9. Udział budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie w ogóle obiektów danego obszaru w latach 2015, 2020 oraz 2022 – stan na 31.12.

Podobszar	2015	2020	2022
Bydgoskie Przedmieście	1,06%	0%	0,05%
Podgórz	0,69%	0%	0%
Stare Miasto	2,72%	0,14%	0%
Średnia dla miasta	0,48%	0,03%	0,01%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PINB i WGiK UMT

4. STAN REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

4.1 STAN REALIZACJI PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ

W GPR-T do 2023 zaprogramowano przedsięwzięcia infrastrukturalne i społeczne. Przedsięwzięcia zostały zaprojektowane dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji w odpowiedzi na potrzeby artykułowane przez mieszkańców i innych interesariuszy rewitalizacji.

Stan realizacji poszczególnych przedsięwzięć przedstawiono według najnowszych danych, pozyskanych od Beneficjentów projektów, tj. na grudzień 2023 r. W obowiązującym Programie znajduje się łącznie **65** przedsięwzięć. **31** to projekty o charakterze infrastrukturalnym i **34** charakterze społecznym.

Zarówno sytuacja związana z epidemią COVID-19 oraz wybuch wojny w Ukrainie w 2022 r., wpłynęły na zjawiska makroekonomiczne, przede wszystkim na wzrost cen materiałów budowlanych, oddziałując na zwiększenie kosztów zaplanowanych inwestycji oraz na harmonogram realizacji przedsięwzięć (opóźnienia w dostawie i dostępności materiałów budowlanych) oraz osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu. Skutki tych zdarzeń odczuwalne są do dziś.

Opisane czynniki uniemożliwiły wdrożenie 1 projektu infrastrukturalnego pn. „Adaptacja wybranych pomieszczeń kamienicy przy ul. Mostowej 6 na cele społeczne”. Ponadto, spośród 34 inicjatyw społecznych, 7 nie zostało zrealizowanych. Przyczyny braku realizacji, to m.in. negatywna decyzja o dofinansowaniu, wykorzystanie całej alokacji na dane działanie lub wycofanie się wnioskodawcy z realizacji projektu.

Stan realizacji wszystkich projektów wygląda następująco:

- a) **57** projektów zostało zakończonych, z czego 1 nie został zrealizowany w pełnym zakresie
- b) **8** projektów nie zostało zrealizowanych.

Poszczególne projekty zakładały osiągnięcie konkretnej wartości wskaźnika produktu i rezultatu. Poniżej wymieniono poszczególne wskaźniki wraz z osiągniętą ich wartością liczbową.

Poniżej przedstawiono założone i osiągnięte wartości wskaźników produktu. Pierwsza wartość, to założenie, druga to wartość realna:

- a) liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie/objętych wsparciem w programie (osoby): **434/687**
- b) liczba nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności (sztuki): **1/1**
- c) liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (sztuki): **5/4**
- d) liczba wspartych obiektów przeznaczonych na mieszkania socjalne, wspomagane, chronione (sztuki): **2/2**
- e) otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (m²):
14 718,41/14 718,41
- f) budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarze rewitalizacji/obszarach miejskich (sztuki): **3/3**
- g) liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie (osoby): **66/60**
- h) liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (osoby): **134/302**
- i) powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha): **7,28/7,28**
- j) liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami aktywnej integracji o charakterze społecznym, edukacyjnym lub zdrowotnym (osoby): **15/15**
- k) wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich (sztuki): **12/12**
- l) liczba osób z otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby): **15/15**

Poniżej przedstawiono założone i osiągnięte wartości wskaźników rezultatu:

- a) liczba wspartych w programach miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (sztuki): **207/206**
- b) liczba osób korzystających z nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności (osoby): **40/40**

- c) liczba osób korzystających z wybudowanych/wyremontowanych budynków publicznych lub komercyjnych na obszarach miejskich (osoby): **1 867/1 640**
- d) liczba osób korzystająca ze wspartych obiektów przeznaczonych na mieszkania socjalne, wspomagane, chronione (osoby): **12/12**
- e) liczba osób korzystająca z zrewitalizowanych obszarów bądź utworzonej/rekultywowanej przestrzeni w miastach (osoby): **105 900/110 236**
- f) liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, u których wzrosła aktywność społeczna (osoby): **225/237**
- g) liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (osoby): **95/197**
- h) liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby): **38/87**
- i) liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu (osoby): **18/26**
- j) odsetek kobiet, które po zakończeniu udziału w projekcie podjęły pracę mierzoną zgodnie z kryterium efektywności zatrudnieniowej (osoby): **12/15**
- k) liczba osób korzystających z wyremontowanych budynków mieszkalnych na obszarach miejskich (osoby): **620/642**

Tabela 10. Stopień realizacji projektów infrastrukturalnych.

l.p.	Nazwa i numer projektu	Projekty infrastrukturalne				Uwagi
		Zrealizowany (+)	Niezrealizowany (-)	% stanu osiągnięcia wskaźnika produktu	% stanu osiągnięcia wskaźnika rezultatu	
1	2. Remont i przebudowa budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 57 z przeznaczeniem na świadczenie usług w społeczności lokalnej - Etap I parter	+		100	100	
2	82. Remont i przebudowa budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 57 z przeznaczeniem na świadczenie usług w społeczności lokalnej - Etap II	+			100	
3	83. Remont i przebudowa budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 57 z przeznaczeniem na świadczenie usług w społeczności lokalnej - Etap III	+			100	
4	3. REanimacja Bydgoskiej 52 – adaptacja zabytkowej kamienicy na cele społecznie użyteczne	+		100	0	Wskaźnik produktu został osiągnięty 31.12.2023 r., w związku z tym wskaźnik rezultatu będzie osiągany w latach kolejnych.
5	4. Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowego budynku mieszkalnego na potrzeby społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu w Toruniu przy ul. Podgórskiej 2	+		100	100	
6	84. Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowego budynku mieszkalnego na potrzeby społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu w Toruniu przy ul. Podgórskiej 2 - Etap I	+			100	
7	8. Toruń dla Starówki, Starówka dla Torunia. Rewitalizacja X Liceum Ogólnokształcącego im. prof. Stefana Banacha w Toruniu odpowiedzią na potrzeby nowoczesnej przestrzeni społecznej	+		100	100	
8	10. Utworzenie Centrum multimedialno-edukacyjnego - Starówka dla Ciebie, Ty dla Starówki na terenie IV Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza Kościuszki w Toruniu	+		100	133	Wzrost wartości osiągniętego wskaźnika rezultatu

9	12. Zagospodarowanie przestrzeni przy Szkole Podstawowej nr 11	+		100	100	
10	30. Adaptacja wybranych pomieszczeń kamienicy przy ul. Mostowej 6 na cele społeczne		-	0	0	Beneficjent zrezygnował z realizacji ze względu na wzrost ceny inwestycji
11	20. Adaptacja budynku przy ul. Młyńskiej 2-4 na cele aktywizacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnością	+		100	100	
12	22. Przebudowa, adaptacja, modernizacja, remont i termomodernizacja budynku przy ul. Parkowej 3 na cele społeczne	+		100	100	
13	23. Budowa windy, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania z budynku domu dziecka na budynek wielorodzinny z przeznaczeniem na mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej i mieszkania wspomagane dla osób bezdomnych z usługami oraz termomodernizacja budynku przy ul. Bydgoskiej 74 w Toruniu - Etap I	+		100	100	
14	92. Budowa windy, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania z budynku domu dziecka na budynek wielorodzinny z przeznaczeniem na mieszkania chronione (...) - Etap II	+				
15	93. Budowa windy, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania z budynku domu dziecka na budynek wielorodzinny z przeznaczeniem na mieszkania chronione (...) - Etap III	+				
16	25. Adaptacja budynku przy ul. Kopernika 22 wraz z podwórzem na cele społeczne	+		100	137,60	Wzrost wartości osiągniętego wskaźnika rezultatu
17	32. Moje bezpieczne miejsce	+		100	100	
18	46. Rewitalizacja zabytkowego Parku Miejskiego na Bydgoskim Przedmieściu w Toruniu – 3 etap	+		100	100	
19	48. Zagospodarowanie i poprawa funkcjonalności terenu Ogrodu Zoobotanicznego wpływające na poprawę jego funkcjonowania – etap II	+		100	104,56	Wzrost wartości osiągniętego wskaźnika rezultatu
20	49. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 61 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	+		100	100	

21	52. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 60 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	+		100	100	
22	53. Modernizacja budynku mieszkalnego wraz z podwórzem przy ul. Mickiewicza 146 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	+		100	104,83	Wzrost wartości osiągniętego wskaźnika rezultatu
23	54. Modernizacja budynku mieszkalnego wraz z podwórzem przy ul. Mickiewicza 150 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	+		100	100	
24	55. Modernizacja budynku mieszkalnego wraz z podwórzem przy ul. Mickiewicza 148 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	+		100	107,64	Wzrost wartości osiągniętego wskaźnika rezultatu
25	65. Modernizacja budynku Gazowni Miasta Podgórze w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	+		100	100	
26	69. Modernizacja budynku mieszkalno/użytkowego (NGO) wraz z podwórzem przy ul. Piastowska 5/Jagiellończyka 2 w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	+		100	101,39	Wzrost wartości osiągniętego wskaźnika rezultatu
27	73. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Szeroka 26-28/Szczytna 2-4 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	+		100	100	
28	76. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Szczytnej 10-12 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	+		100	100	
29	77. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Szewska 10 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	+		100	100	
30	79. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Prosta 3/3a w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	+		100	100	
31	98. Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Letnia 20 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji	+		100	100	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 11. Stan realizacji projektów społecznych.

l.p.	Nazwa i numer projektu	Projekty społeczne				Uwagi
		Zrealizowany (+)	Niezrealizowany (-)	% stanu osiągnięcia wskaźnika produktu	% stanu osiągnięcia wskaźnika rezultatu	
1	1. Aktywny senior	+		100	200	Wzrost wartości osiągniętego wskaźnika rezultatu
2	42. Klub aktywizacji społecznej "Kamienica Inicjatyw"	+		100	100	
3	85. Aktywni 60+	+		50	75	
4	86. Aktywność bez barier		-	0	0	Rezygnacja z realizacji
5	5. Muzeum Historii Podgórza miejscem spotkań i aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem		-	0	0	Rezygnacja z realizacji
6	7. Toruń dla Starówki, Starówka dla Torunia - wyjdź z szafy	+		100	100	
7	9. Centrum multimedialno-edukacyjne - Starówka dla Ciebie, Ty dla Starówki. Kompleksowy program aktywizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji	+		100	145,45	Wzrost wartości osiągniętego wskaźnika rezultatu
8	11. Działamy razem i uczymy się od siebie	+		100	100	
9	94. Społeczna Agencja Pośrednictwa	+		1 233,33	1 233,33	
10	89. Stop izolacji społecznej		-	0	0	Projekt nie otrzymał dotacji
11	90. Zwalcz o siebie		-	0	0	Projekt nie otrzymał dofinansowania
12	17. Mieszkanie treningowe „Arkadia”	+		100	100	
13	19. My też jesteśmy aktywni 5	+		100	200	
14	21. Wspólnie działamy, Toruń zmieniamy!	+		100	100	
15	24. Rozwój Kamienicy Inicjatyw w obszarze aktywnej integracji o charakterze środowiskowym		-	0	0	Projekt nie otrzymał dotacji
16	28. NOE - usamodzielnianie młodzieży	+		100	100	
17	87. NOE - nowe życie samotnych rodziców	+		100	100	
18	88. NOE - klub dla dzieci		-	0	0	Rezygnacja z

						realizacji
19	91. NOE - usamodzielnianie młodzieży 2	+		100	100	
20	29. Bank Inicjatyw Społecznych	+		287,50	466,70	
21	38. DZIAŁAJ LOKALNIE! - aktywizacja społeczności lokalnej na obszarach rewitalizowanych	+		762,50	450	
22	81. Dotknąć Teatru	+		103,33	78,33	Zrealizowano 4 z 11 zaplanowanych edycji projektu
23	31. Uwierzyć w siebie	+		153,33	130	
24	33. Wspieramy mamy	+		90,91	144,44	
25	34. Aktywna Kobieta	+		75	125	
26	35. Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w Toruniu (III)	+		202,94	146,55	
27	36. Akademia Współpracy	+		100	100	
28	37. Aktywne włączenie społeczne na terenie Gminy Miasta Toruń	+		675	100	
29	95. Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w Toruniu (IV)	+		347,62	305,55	
30	96. Toruńskie Centrum Aktywności Społeczno-Kulturalnej	+		172,22	188,89	
31	97. Toruń po mojemu!	+		113,88	77,78	
32	47. Ogród Zoobotaniczny – miejsce aktywizacji społecznej	+		100	100	
33	60. Street art jako narzędzie aktywizacji mieszkańców i pobudzenie inicjatyw oddolnych		-	0	0	Rezygnacja z realizacji
34	72. „Strefa Kreatywnego Czasu –miejsce spotkań i działań”	+		100	100	

Źródło: Opracowanie własne

4.2 PRZEDSIĘWZIĘCIA WSPIERAJĄCE REALIZACJĘ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

4.2.1 KONKURS DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Otwarty konkurs ofert na wykonanie zadania publicznego związanego z realizacją zadań Gminy Miasta Toruń w zakresie przedsięwzięć rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji (Bydgoskiego Przedmieścia, Podgórze i Starego Miasta) do 2022 r. był konkursem prowadzonym przez Biuro Rewitalizacji Urzędu Miasta Torunia (BR). Od 2022/2023 r. konkurs przejęło Biuro Toruńskiego Centrum Miasta, które jest jednocześnie podmiotem odpowiedzialnym za koordynację działań dotyczących rewitalizacji w Toruniu. Konkurs ogłaszany był od 2018 r. na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Realizacja tego konkursu jest również zadaniem wpisanym w GPR-T do 2023, jako działanie równoległe i uzupełniające proces naprawczy na obszarze rewitalizacji. W związku z tym, że od czerwca 2022 r. procesem rewitalizacji zajmuje się Biuro Toruńskiego Centrum Miasta, które również prowadzi swoje konkursy dla organizacji pozarządowych, w tabeli zamieszczono dodatkowo dane związane z konkursami dotyczącymi zakresu pozostałych działań merytorycznych Biura. Biuro ogłasza 3 otwarte konkursy na wykonanie zadań gminy przez organizacje pozarządowe w zakresie wspierania wspólnot i społeczności lokalnych pn.: „Realizacja cyklu imprez dla dzieci w okresie wakacyjnym na Placu Podominikańskim w Toruniu”, „Pchli targ na Rynku Nowomiejskim w Toruniu” oraz „Wigilia dla mieszkańców na Rynku Nowomiejskim w Toruniu”.

W przypadku konkursu dotyczącego rewitalizacji, z każdym rokiem sukcesywnie wzrasta zainteresowanie konkursem, co przekłada się na zwiększającą się liczbę składanych ofert. Realizacja zadania następuje w trybie powierzenia realizacji zadania. Kwota alokacji na 2022 r. wynosiła 25 000 zł, a wartość dotacji nie mogła przekroczyć 5 000 zł.

Tabela 12. Zestawienie przyznanych dotacji w latach 2018-2022.

Rok	Pula środków (zł)	Łączna kwota przyznanych dotacji (zł)	Liczba projektów	Liczba wspartych organizacji
Konkursy dotyczące rewitalizacji				
2018	50 000	8 000	2	2
2019	50 000	47 500	10	6
2020	50 000	40 000	8	5
2021	20 000	20 000	5	5
2022	25 000	24 339,90	5	5
Konkursy na wykonanie zadań gminy przez organizacje pozarządowe w zakresie zadań gminy przez organizacje pozarządowe w zakresie wspierania wspólnot i społeczności lokalnych				
2022	60 000	60 000	3	3

Źródło: Opracowanie własne

Realizując od kilku lat konkurs, wypracowano partnerstwo ze stałymi odbiorcami tj. organizacjami pozarządowymi, których cele i działania statutowe przekładają się na konkretne przedsięwzięcia rewitalizacyjne mające na celu zmniejszenie stanu kryzysowego.

Przedmiotem corocznego konkursu jest powierzenie realizacji zadań gminy w bieżącym roku w zakresie przedsięwzięć rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji (Bydgoskiego Przedmieścia, Podgórze i Starego Miasta). Celem realizacji zadań jest aktywna integracja i włączenie społeczne mieszkańców obszaru rewitalizacji zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Zadania polegają na realizacji przedsięwzięć z zakresu: aktywizacji i integracji społecznej, aktywizacji zawodowej, zdobywania nowych kompetencji i umiejętności, budowania więzi międzypokoleniowej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, tworzenia nowej oferty spędzania czasu wolnego, szerzenia dobrych praktyk, dzielenia się wiedzą, budowania tożsamości lokalnej i współodpowiedzialności za przestrzeń, życia i funkcjonowania mieszkańców, edukacji, aktywności ruchowej, przeciwdziałania uzależnieniom i innym.

Zakres składanych ofert należy zawsze dopasować do głównych problemów społecznych obszaru rewitalizacji - zgodnie z zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji pn. *Program Rewitalizacji Torunia do roku 2023*, należą do nich:

- zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa,
- niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności w gospodarstwach domowych,
- wysoka liczba bezrobotnych kobiet,
- niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Dotowane zadania mogą być realizowane w różnych formach, a w szczególności poprzez organizację następujących niekomercyjnych przedsięwzięć w formie:

- działań edukacyjnych, w tym warsztatów, szkoleń,
- działań animacyjnych, spotkań integracyjnych i aktywizacyjnych,
- wydarzeń kulturalnych i artystycznych, powiązanych z dobrami kultury, mających na celu budzenie poczucia tożsamości lokalnej,
- działań poprawiających funkcjonalność i estetykę przestrzeni obszaru rewitalizacji.

Projekty rewitalizacyjne zrealizowane w ramach przyznanych dotacji w roku 2018:

- 1) *Sztuka ludowa w codziennych przedmiotach użytkowych* (4ES Non profit Sp. z o.o.)
- 2) *Bydgoskie jest Nasze – Logo Bydgoskiego Przedmieścia* (Fundacja STUDIO M6)

Projekty rewitalizacyjne zrealizowane w ramach przyznanych dotacji w roku 2019:

- 1) *Wykwit miejski. Interwencje kulturalnych ogrodników* (Fundacja Fabryka UTU)
- 2) *Święto ulicy Stromej* (Fundacja Wolna Wisła)
- 3) *Piękny umysł* (Fundacja Akademia Rozwoju Anny Kruszyk)
- 4) *Prawa czy lewa półkula mózgu* (Fundacja Akademia Rozwoju Anny Kruszyk)
- 5) *Dzień dziecka na Letniej* (Stowarzyszenie Żyć Lepiej)
- 6) *Niska emisja – palący problem. Organizacja eventu dla mieszkańców dzielnicy Stare Miasto* (Stowarzyszenie Tilia)
- 7) *Niska emisja – palący problem. Organizacja eventu dla mieszkańców dzielnicy Bydgoskie Przedmieście* (Stowarzyszenie Tilia)
- 8) *Niska emisja – palący problem. Organizacja eventu dla mieszkańców dzielnicy Podgórze* (Stowarzyszenie Tilia)
- 9) *Rewitalizacyjny Rekord Guinnessa* (Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży WĘDKA)
- 10) *Szafodzielnia szkolna, czyli szafa wymiany dobra dla uczniów* (Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży WĘDKA)

Projekty rewitalizacyjne zrealizowane w ramach przyznanych dotacji w roku 2020:

- 1) *Hiszpański Temperament Seniora* (Fundacja Akademia Rozwoju Anny Kruszyk)
- 2) *Aktywny Senior* (Fundacja Akademia Rozwoju Anny Kruszyk)
- 3) *Szafodzielnia uczniowska w szkole średniej* (Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży WĘDKA)
- 4) *Niska emisja – palący problem. Organizacja eventu dla mieszkańców dzielnicy Stare Miasto* (Stowarzyszenie Tilia)
- 5) *Niska emisja – palący problem. Organizacja eventu dla mieszkańców dzielnicy Bydgoskie Przedmieście* (Stowarzyszenie Tilia)
- 6) *Seniorzy na Starówce – aktywizacja i integracja* (Fundacja Archipelag Inicjatyw)
- 7) *Seniorzy na Starówce – aktywizacja i integracja vol.2* (Fundacja Archipelag Inicjatyw)
- 8) *Święto ulicy Stromej* (Fundacja Wolna Wisła)

Projekty rewitalizacyjne realizowane w ramach przyznanych dotacji w roku 2021:

- 1) *Seniorzy na Starówce – aktywizacja i integracja* (Fundacja Archipelag Inicjatyw)
- 2) *Spółeczna Agencja Pośrednictwa dla Bydgoskiego Przedmieścia* (Fundacja Studio M6)
- 3) *Teraz my* (Fundacja Akademia Rozwoju Anny Kruszyk)
- 4) *MIEJSCA – mapa fajnych miejsc dla dzieci i młodzieży* (Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży WĘDKA)
- 5) *Wspólnota rodzin* (Fundacja Pomocy Samotnym Matkom)

Projekty rewitalizacyjne realizowane w ramach przyznanych dotacji w roku 2022:

- 1) *Spotkajmy się* (Fundacja Akademia rozwoju Anny Kruszyk)
- 2) *Powitanie lata 2022* (Stowarzyszenie „Żyć lepiej”)
- 3) *Spółeczna Agencja Pośrednictwa – Dzień otwarty* (Fundacja Studio M6)
- 4) *Seniorzy na Starówce – aktywizacja i integracja* (Fundacja Archipelag Inicjatyw)
- 5) *MIEJSCA 2 – mapa obiektów i społeczników Torunia* (Stowarzyszenie Dzieciom i Młodzieży Wędką)

4.2.2 PROGRAM „MOJE PODWÓRKO”

Inicjatywą wspierającą proces rewitalizacji jest Program „Moje Podwórkó”, finansowany ze środków GMT. Jego idea skupia się na polepszeniu warunków techniczno-funkcjonalnych oraz estetyki otoczenia budynków mieszkalnych w obszarze rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem małej architektury oraz miejsc wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców tych budynków. Program skierowany jest do właścicieli i wspólnot mieszkaniowych z obszaru Bydgoskiego Przedmieścia, Podgórze oraz Starego Miasta, z wyłączeniem terenów przy budynkach oddanych do użytkowania po 1989 r. Zasady wdrażania Programu reguluje Zarządzenie nr 341 Prezydenta Miasta Torunia z dnia 23.10.2019 r. zmieniające zarządzenie w sprawie przyjęcia do realizacji Programu „Moje Podwórkó”.

Maksymalna kwota dofinansowania to 30 000 zł dla jednego beneficjenta i 50 000 zł, gdy wniosek złożony zostanie przez co najmniej 3 podmioty. Procentową wysokość wsparcia zróżnicowano w zależności od rodzaju podejmowanych robót. 50% przewidziano na utworzenie miejsc zabaw dla dzieci, zagospodarowanie zieleni, miejsc wypoczynku i rekreacji, miejsc przechowywania pojemników na odpady, a 70% na likwidację barier architektonicznych w dostępie do terenu przyległego do nieruchomości/dostosowanie terenu do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym dla osób z niepełnosprawnościami oraz prace związane z infrastrukturą podziemną i wymianą nawierzchni.

Zadanie jest prowadzone cyklicznie od roku 2015. Od roku 2017 zaobserwowano zwiększone zainteresowanie realizacją działań związanych z zagospodarowaniem podwórzy. Efektem tego było poszerzenie oddziaływania Programu o obszar Bydgoskiego Przedmieścia. W roku 2020 zmodyfikowano obszar objęty Programem, włączając w jego granice całe jednostki urbanistyczne Bydgoskiego Przedmieścia i Starego Miasta (wcześniej zasięg ograniczał się tylko do części zabytkowych) oraz dodając teren Podgórze tak, aby kompleksowo wspierać obszar rewitalizacji.

W tabelach poniżej przedstawiono miejsca realizacji Programu wraz z wartościami całkowitymi projektów oraz wysokością przyznanego dofinansowania i wkładu własnego Beneficjentów.

Tabela 13. Beneficjenci Programu „Moje Podwórko” w roku 2020 wraz z wykazem wartości projektów i przyznanego dofinansowania.

I.p.	Miejsce realizacji projektu	Podobszar	Wartość całkowita przedsięwzięcia (PLN)	Wartość wykorzystanej dotacji (PLN)	Wartość wkładu własnego Wspólnoty/Właściciela (PLN)
1	Inowrocławska 26	Podgórze	34 600	18 750	15 850
2	Bydgoska 14	Bydgoskie Przedmieście	20 900	11 770	9 130
3	Bydgoska 94	Bydgoskie Przedmieście	51 100	24 990	26 110
4	Kraśińskiego 18-20	Bydgoskie Przedmieście	9 700	4 850	4 850
5	Kraśińskiego 103	Bydgoskie Przedmieście	9 700	4 850	4 850
6	Kraśińskiego 118	Bydgoskie Przedmieście	36 600	24 900	11 700
7	Mickiewicza 116A	Bydgoskie Przedmieście	22 873,75	12 311,08	10 562,67
8	Sienkiewicza 16/Mickiewicza 92	Bydgoskie Przedmieście	22 993,13	10 496	12 497,13
9	Piekary 11	Stare Miasto	42 140	24 850	17 290
10	Fosa Staromiejska 6	Stare Miasto	12 624,33	8 313,48	4 310,85
RAZEM:			263 231,21	146 080,56	117 150,65

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 14. Beneficjenci Programu „Moje Podwórko” w roku 2021 wraz z wykazem wartości projektów i przyznanego dofinansowania.

I.p.	Miejsce realizacji projektu	Podobszar	Wartość całkowita przedsięwzięcia (PLN)	Wartość wsparcia (PLN)	Wartość wkładu własnego Wspólnoty/Właściciela (PLN)
1	Mickiewicza 88	Bydgoskie Przedmieście	5 740	2 800	2 940
2	Kraśińskiego 96	Bydgoskie	8 000	4 000	4 000

		Przedmieście			
3	Wyczółkowskiego 13	Bydgoskie Przedmieście	4 585	3 200	1 385
4	Bydgoska 10	Bydgoskie Przedmieście	43 800	17 500	26 300
5	Mickiewicza 108A	Bydgoskie Przedmieście	57 174	17 500	39 674
6	Mickiewicza 1/3	Bydgoskie Przedmieście	25 942,86	15 000	10 942,86
7	Piernikarska 1	Stare Miasto	42 347,01	17 500	24 847,01
8	Prosta 12-14	Stare Miasto	42 804	14 000	28 804
9	Rabiańska 10	Stare Miasto	20 328,80	10 500	9 828,80
10	Rynek Nowomiejski 2	Stare Miasto	25 272	12 500	12 772
11	Poznańska 126-128	Podgórz	90 000	16 500	73 500
12	Wyrzyska 1/1	Podgórz	23 296,20	12 600	10 696,20
13	Inowrocławska 26	Podgórz	14 000	6 000	8 000
RAZEM:			403 289,87	149 600	253 689,87

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 15. Beneficjenci Programu „Moje Podwórko” w roku 2022 wraz z wykazem wartości projektów i przyznanego dofinansowania.

I.p.	Miejsce realizacji projektu	Podobszar	Wartość całkowita przedsięwzięcia (PLN)	Wartość wsparcia (PLN)	Wartość wkładu własnego Wspólnoty/Właściciela (PLN)
1	Bydgoska 82	Bydgoskie Przedmieście	9 950	4 975	4 975
2	Inowrocławska 34	Podgórz	32 200	21 220	10 980
3	Mickiewicza 88	Bydgoskie Przedmieście	12 000	8 000	4 000
4	Mickiewicza 122	Bydgoskie Przedmieście	5 000	2 500	2 500
5	Piernikarska 1	Stare Miasto	42 347,01	29 055,58	13 291,43
6	Prosta 7	Stare Miasto	17 000	8 500	8 500
7	Wyrzyska 1/1	Podgórz	36 162,00	25 313,40	10 848,60
8	Słowackiego 37 (w ramach II naboru wniosków)	Bydgoskie Przedmieście	6 500	3 250,00	3 250,00
9	Żeglarska 5 (w ramach II naboru wniosków)	Stare Miasto	33 660,00	23 562,00	10 098,00
10	Wyrzyska 1/1 (w ramach II naboru wniosków)	Podgórz	15 763,07	9 164,50	6 598,57
			210 582,08	135 540,48	75 041,60

Tabela 16. Beneficjenci Programu „Moje Podwórkó” w roku 2023 wraz z wykazem wartości projektów i przyznanego dofinansowania.

I.p.	Miejsce realizacji projektu	Podobszar	Wartość całkowita przedsięwzięcia (PLN)	Wartość wsparcia (PLN)	Wartość wkładu własnego Wspólnoty/Właściciela (PLN)
1	Matejki 30	Bydgoskie Przedmieście	39 384,82	17 000	22 384,82
2	Szczytna 6	Stare Miasto	44 093	16 400	27 693
3	Mickiewicza 62	Bydgoskie Przedmieście	13 000	6 700	6 300
4	Moniuszki 30	Bydgoskie Przedmieście	6 264	3 132	3 132
5	Łazienna 2	Stare Miasto	40 000	20 000	20 000
6	Akacyjowa 11	Podgórz	29 889,00	20 000	9889,00
7	Akacyjowa 19	Podgórz	57 395,88	17 660,71	39 735,17
8	Żeglarska 5	Stare Miasto	42 000	25 000	17 000
9	Żeglarska 5 (w ramach II naboru wniosków)	Stare Miasto	42 600	21 000	21 600
			314 626,70	146 892,71	167 733,99

Udzielając wsparcia finansowego mieszkańcom na remonty i zagospodarowanie podwórzy, partnersko wspiera się proces rewitalizacji. Gmina inicjuje w ten sposób działania oddolne. Zmiany w bezpośrednim sąsiedztwie, zachęcają do podjęcia prac „na swoim podwórku”. Zaangażowanie środków prywatnych w realizację Programu „Moje Podwórkó” powoduje zwiększenie poczucia współodpowiedzialności za miejsce zamieszkania oraz za prowadzenie procesu rewitalizacji. Oprócz zaplanowanych rezultatów, które założono tworząc Program, efekt ten należy uznać za wartość dodaną. Mając na uwadze pozytywne aspekty tego przedsięwzięcia, uznaje się, że Program „Moje Podwórkó” należy kontynuować.

5. OCENA STOPNIA REALIZACJI CELÓW GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Działania zmierzające do poprawy stanu kryzysowego trzech podobszarów są skupione na rozwiązywaniu problemów na nich występujących. Narzędziem służącym osiągnięciu założeń programowych jest realizacja przedsięwzięć interesariuszy rewitalizacji. Okres obowiązywania GPR-T do 2023 ustalono na rok 2023. Założono, że do tego czasu przedsięwzięcia ujęte na liście podstawowej zostaną wdrożone. Zakończenie projektu czy to infrastrukturalnego, czy społecznego, świadczy jedynie o prawidłowości przeprowadzonego procesu realizacji, a nie o osiągnięciu założonej wizji. Należy mieć na uwadze, że efekty oddziaływania poszczególnych działań będą ujawniać się z biegiem lat. Wyciągnięcie wniosków z obserwacji na temat funkcjonowania obiektów, które powstają w wyniku rewitalizacji, realnej potrzeby ich obecności, przyjęcia oraz akceptacji nowych miejsc i funkcji przez mieszkańców będzie możliwe dopiero kilka lat po zakończeniu przedsięwzięć. W tym czasie powinna nastąpić realna poprawa sytuacji wszystkich trzech podobszarów rewitalizacji.

5.1 PROBLEMY WYSTĘPUJĄCE NA OBSZARZE REWITALIZACJI A STOPIEŃ WDROŻENIA PRZEDSIĘWZIĘĆ

– Zaawansowanie procesu starzenia

Niekorzystne trendy demograficzne to zjawisko powszechnie spotykane nie tylko na obszarze rewitalizacji; obserwuje się je we wszystkich jednostkach urbanistycznych miasta. Problem ten jest szczególnie widoczny na obszarze Bydgoskiego Przedmieścia. Zmiana tego zjawiska poprzez wdrażanie projektów rewitalizacyjnych może stanowić jedynie element kompleksowych działań miasta, ale nigdy nie będzie receptą niwelującą jego przyczyny. Miasto nie ma bowiem narzędzi wpływających na procesy demograficzne o takim charakterze i tak rozległej skali, dlatego w tym przypadku należy podjąć w pierwszej kolejności kroki prowadzące do podniesienia standardu życia seniorów. Działając w obrębie skutków zaistniałej sytuacji, podjęto czynności w zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych, odpowiedniego kształtowania przestrzeni publicznej, a także zaproponowania oferty zagospodarowania ich czasu wolnego, zapobiegając w ten sposób wycofaniu się z życia publicznego oraz przeciwdziałając poczuciu osamotnienia seniorów poprzez działania aktywizacyjne.

Obecny etap implementacji GPR-T do 2023 pokazuje, że spośród 21 projektów mających na celu niwelowanie wyżej opisanego problemu, 16 zostało zakończonych, a 5 nie zostanie zrealizowanych.

– Niedostateczna samowystarczalność ekonomiczna ludności oraz ich niestabilna sytuacja mieszkaniowa i ekonomiczna

Najczęstszym powodem przyznania pomocy jest ubóstwo oraz bezrobocie. O problemie ubóstwa może świadczyć także wysoki udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi. W tym celu, różne grupy interesariuszy podejmują działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym korzystających z pomocy społecznej i trwających w niestabilnej sytuacji mieszkaniowej i ekonomicznej.

Spośród 17 projektów, których celem jest niwelacja tego problemu, 15 zostało zakończonych, 2 nie zostaną niezrealizowane.

– Wysoka liczba bezrobotnych kobiet

Na etapie delimitacji, w Toruniu zaobserwowano postępującą feminizację bezrobocia, zwłaszcza wśród kobiet młodych, w wieku 18-24 lata. Wówczas, zanotowano wzrost na poziomie 8,3%, natomiast udział bezrobotnych kobiet w wieku 24-35 lat wyniósł ponad 60%. Zjawisko to wiąże się prawdopodobnie z trudnościami powrotu kobiet na rynek pracy po urodzeniu dziecka. Programując działania, skupiono się na działaniach aktywizacyjnych oraz na rozwoju poradnictwa zawodowego dla bezrobotnych kobiet. Problem ten jest charakterystyczny dla Podgórza.

Spośród 11 projektów, które miały niwelować ten problem, zakończono wszystkie zadania.

– Niski standard budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznych

Istotnym problemem związanym z mieszkalnictwem, budynkami użyteczności publicznej i przestrzenią publiczną jest ich zły stan techniczny wynikający m.in. z zaniechań remontowych, które ze względu na ich często zabytkowy charakter wymagają zwiększonych nakładów na działania remontowo-budowlane i konserwatorskie.

Spośród 17 zadań, których celem jest niwelacja tego problemu, 16 zostało zakończonych, a 1 nie będzie wdrażany.

5.2 POSTĘP REALIZACJI CELÓW I WIZJI OBSZARU REWITALIZACJI

Wizja obszaru rewitalizacji jest nierozzerwalnie połączona z celami i odpowiadającymi im kierunkami działań. Analizując problemy występujące na obszarze rewitalizacji, w ramach GPR zidentyfikowano dwa cele rewitalizacji, skoncentrowane na niwelowaniu problemów i towarzyszących im negatywnych zjawisk.

Cel 1: Aktywna integracja i włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym”, który obejmuje swoją interwencją wyłącznie sferę społeczną.

W ramach ww. celu wyznacza się dwa kierunki działań:

1.1. Animacja społeczna i aktywna integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji. W ramach tego kierunku wyróżnia się 2 typy przedsięwzięć: **1.1.1.** Aktywizacja seniorów oraz **1.1.2.** Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji.

1.2. Włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W ramach tego kierunku wyróżnia się 2 typy przedsięwzięć: **1.2.1.** Wsparcie osób chorych i z niepełnosprawnościami oraz **1.2.2.** Wsparcie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi.

Cel 2: Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, który obejmuje sferę społeczną i infrastrukturalną.

W ramach ww. celu wyznacza się dwa kierunki działań:

- 1) **2.1.** Poprawa i wzmocnienie zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych. W ramach tego kierunku wyróżnia się 2 typy przedsięwzięć: **2.1.1.** Aktywizacja zawodowa bezrobotnych kobiet oraz **2.1.2.** Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji.
- 2) **2.2.** Modernizacja infrastruktury w celu przeciwdziałania problemom społecznym. W ramach tego kierunku wyróżnia się 2 typy przedsięwzięć: **2.2.1.** Działania aktywizujące poprzez dostosowanie przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji oraz **2.2.2.** Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych.

Stopień realizacji wizji oraz celów GPR-T do 2023 określa się poprzez porównanie wartości wskaźników oddziaływania z roku bazowego (2015) oraz z roku docelowego (2023). W związku z tym, że przedmiotowe sprawozdanie zostało zakończone w roku 2023, należy zestawić dane z roku 2015 z danymi z grudnia 2022 r. (czyli z danymi pochodzącymi z zakończonego roku kalendarzowego poprzedzającego rok opracowania sprawozdania). Poniżej zaprezentowano tabelę z poszczególnymi wartościami wskaźników oddziaływania.

Tabela 17. Zestawienie wartości wskaźników oddziaływania w roku bazowym, w roku 2020, 2022 oraz w roku docelowym – 2023.

Wskaźniki oddziaływania					
Rok	Nazwa wskaźnika				
	Liczba zaktywizowanych osób w wieku poprodukcyjnym	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na danym obszarze	Udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem na danym obszarze	Liczba obiektów (budyneków i przestrzeni publicznych) objętych pracami remontowymi i adaptacyjnymi
2015	0	10,3%	52,6%	6,8%	0
2020	29	5,5%	57,9%	7,7%	3
2022	89	5,3%	58,4%	7,1%	26
2023	76	9,6%	50,7%	6,7%	27

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowanie:

- **Liczba zaktywizowanych osób w wieku poprodukcyjnym:** Założona wartość wskaźnika w roku docelowym to 76, natomiast w roku 2022 wyniosła 89. Oznacza to, że w roku 2022 zrealizowano przedmiotowy wskaźnik na wyższym niż zakładano poziomie.
- **Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej:** Założona wartość wskaźnika w roku docelowym to 9,6%, natomiast w roku 2022 wyniosła 5,3%. Oznacza to, że osiągnięto efekt lepszy niż założono. Wartość wskaźnika określona z 2022 r. w porównaniu z rokiem bazowym obniżyła się o 5 punktów procentowych.
- **Udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na danym obszarze:** Założona wartość wskaźnika w roku 2023 to 50,7%. Prognozowano, że w stosunku to wartości w roku bazowym (52,6%) wielkość ta obniży się o 1,9 punktów procentowych. Pozyskane dane za rok 2022 wykazały, że wartość ta wzrosła o 5,8 punkty procentowe. Przyczyn takiej sytuacji, wskazywanej niejednokrotnie przez przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji, można upatrywać zarówno w tym, że wskutek pandemii spora część kobiet (ok. 40%) podjęła decyzję o ograniczeniu aktywności zawodowej, jak i w dostępności i wysokości wypłacanych świadczeń socjalnych i wychowawczych (m.in. Rodzina 500+). W skali zarówno Torunia, jak i kraju, wiele kobiet decyduje się na dłużą przerwę w karierze po urodzeniu dziecka. Z danych GUS na drugi kwartał 2022 roku wynika, że w Polsce pracowało 50,8% Polek w wieku 15-89 lat (w tym samym czasie wśród mężczyzn było 65,8% zarabiających).

W ciągu roku liczba pracujących kobiet wzrosła jedynie o 1,5%. Pod koniec 2022 roku Polski Instytut Ekonomiczny przeprowadził badania, z których wynika, że aż 98% ojców i tylko 62% matek dzieci w wieku 1-3 lat jest aktywnych zawodowo.

- **Udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem na danym obszarze:** Założona wartość wskaźnika w roku 2023 to 6,7%. Prognozuje się, że w stosunku to wartości w roku bazowym (6,8%) wielkość ta obniży się o 0,1 punktu procentowego. Pozyskane dane za rok 2022 wykazały, że wartość ta wzrosła o 0,3 punktów procentowych.
- **Liczba obiektów (budynków i przestrzeni publicznych) objętych pracami remontowymi i adaptacyjnymi:** Założona wartość wskaźnika w roku docelowym to 27, natomiast w roku 2022 wyniosła 26. Oznacza to, że wskaźnik zrealizowano na poziomie 96,3%.

6. KOMITET REWITALIZACJI

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, określając zasady oraz tryb przygotowania, koordynowania i tworzenia warunków do prowadzenia i oceny rewitalizacji, nakłada na gminę obowiązek powołania Komitetu Rewitalizacji jako organu o funkcji opiniodawczo-doradczej.

Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą prezydenta. Jako organizacyjny łącznik między organami gminy a pozostałymi interesariuszami rewitalizacji, jest jednym ze środków zapewniających partycypacyjny charakter rewitalizacji.

Procedurę powołania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń poprzedziło podjęcie przez Radę Miasta Torunia **Uchwały Nr 794/18 z dnia 25 stycznia 2018 r.** w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń (zmienionej **Uchwałą Nr 904/18 z dnia 19 lipca 2018 r.**)

Komitet Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń w latach 2018-2021 został powołany **Zarządzeniem nr 200 Prezydenta Miasta Torunia z dnia 13 czerwca 2018 r.** Komitet Rewitalizacji tworzyło 20 Członków, a jego skład stanowili:

- 1) przedstawiciel mieszkańców obszaru rewitalizacji (Bydgoskie Przedmieście),
- 2) przedstawiciel mieszkańców obszaru rewitalizacji (Podgórz),
- 3) przedstawiciel mieszkańców obszaru rewitalizacji (Stare Miasto),
- 4) przedstawiciel spółdzielni mieszkaniowej zarządzającej nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji,
- 5) przedstawiciel wspólnoty mieszkaniowej zarządzającej nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji,
- 6) 2 przedstawicieli mieszkańców Gminy Miasta Toruń spoza obszaru rewitalizacji,
- 7) 2 przedstawicieli podmiotów prowadzących na obszarze Gminy Miasta Toruń działalność gospodarczą,
- 8) 2 przedstawicieli organizacji pozarządowych prowadzących działalność społeczną na obszarze Gminy Miasta Toruń,
- 9) 3 przedstawicieli Gminy Miasta Toruń i jej jednostek organizacyjnych,
- 10) 3 przedstawicieli Rady Miasta Torunia,

- 11) przedstawiciel Rady Okręgu działającej na obszarze rewitalizacji,
- 12) przedstawiciel organu władzy publicznej,
- 13) przedstawiciel podmiotu realizującego na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Zgodnie z w §3 ust. 2 Uchwały Nr 794/18 Rady Miasta Torunia z dnia 25 stycznia 2018 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń, kadencja Członków Komitetu Rewitalizacji trwa 4 lata i jest jednolita, przy czym pierwsza kadencja Członków Komitetu, o których mowa w §3 ust.3 ww. uchwały trwa 2 lata i jest jednolita. Zgodnie z zapisami ww. uchwały posiedzenia Komitetu Rewitalizacji odbywają się nie rzadziej niż raz na kwartał. Członkowie Komitetu Rewitalizacji pracują społecznie. Za udział w posiedzeniach Komitetu nie przysługuje wynagrodzenie, dieta ani zwrot kosztów podróży.

W roku 2020 w związku z upływem 2-letniej kadencji Członków Komitetu Rewitalizacji, o której mowa w §3 ust. 3 Uchwały Rady Miasta Torunia Nr 794/18 z dnia 25 stycznia 2018 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń, przeprowadzono procedurę uzupełnienia składu Komitetu we wskazanych kategoriach:

- przedstawicieli Gminy Miasta Toruń,
- przedstawicieli Rady Miasta Torunia,
- przedstawicieli każdej z Rad Okręgu, działających na obszarze rewitalizacji,
- przedstawicieli organów władzy publicznej,
- przedstawicieli podmiotów, innych niż organy władzy publicznej, realizujących na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Następstwem przeprowadzonej procedury naboru była zmiana Zarządzenia Prezydenta Miasta Torunia w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń. W dniu 24 czerwca 2020 r. Prezydent Miasta Torunia przyjął **Zarządzenie nr 111 z dnia 24 czerwca 2020 r.** zmieniające zarządzenie w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń w latach 2018-2021.

Zestawienie liczby posiedzeń Komitetu Rewitalizacji w latach 2020, 2021, 2022:

- 2020: 2 posiedzenia stacjonarne
- 2021: 1 posiedzenie stacjonarne
- 2022: 2 posiedzenia stacjonarne
- 2023: 4 posiedzenia stacjonarne, z czego jedno miało charakter wizyty studyjnej mającej na celu wymianę doświadczeń i dobrych praktyk z osobami odpowiedzialnymi za rewitalizację w województwie śląskim.

W związku z epidemią SARS-CoV-2 oraz wynikającymi z tego faktu ograniczeniami, nakazami i zakazami, posiedzenia w latach 2020-2021 zostały częściowo wstrzymane. Do spotkań sukcesywnie wracano od w roku 2022, a w 2023 r. można było swobodnie realizować zapisy zobowiązujące do cokwartalnych posiedzeń.

Z dniem 13 czerwca 2022 r. zakończyła się 4-letnia kadencja Komitetu Rewitalizacji I kadencji, powołanego Zarządzeniem 200/2018 Prezydenta Miasta Torunia z dnia 13 czerwca 2018 r.

Zgodnie z §5 Uchwały Nr 794/18 Rady Miasta Torunia z dnia 25 stycznia 2018 r. w sprawie określenia zasad wyznaczenia składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń

(zmienionej Uchwałą Nr 904/18 z dnia 19 lipca 2018 r.), Prezydent ogłosił nabór na członków Komitetu Rewitalizacji w latach 2022-2026. Komitet Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń na kadencję 2022-2026 został powołany Zarządzeniem Prezydenta Miasta Torunia nr 243 z dnia 20 lipca 2022 r.

Skład Komitetu Rewitalizacji weszli:

- przedstawiciele mieszkańców obszaru rewitalizacji,
- przedstawiciele podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji,
- przedstawiciele mieszkańców Gminy Miasta Toruń spoza obszaru rewitalizacji,
- przedstawiciele podmiotów prowadzących na obszarze Gminy Miasta Toruń działalność gospodarczą,
- przedstawiciele podmiotów prowadzących na obszarze Gminy Miasta Toruń działalność społeczną, w tym organizacji pozarządowych i grup nieformalnych,
- przedstawiciele Gminy Miasta Toruń i jej jednostek organizacyjnych, wskazani przez Prezydenta,
- przedstawiciele Rady Miasta Torunia,
- przedstawiciele Rad Okręgów działających na obszarze rewitalizacji,
- przedstawiciel organu władzy publicznej,
- przedstawiciel podmiotu realizującego na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Łącznie, w skład Komitetu weszło 21 osób. Obsługę administracyjną Komitetu Rewitalizacji zapewnia Biuro Toruńskiego Centrum Miasta.

Komitet Rewitalizacji na terenie Gminy Miasta Toruń stanowi cenny organ opiniodawczy doradczy. Skupiając szeroki wachlarz przedstawicieli interesariuszy, jest istotnym elementem partycypacji w trwającym procesie rewitalizacji.

7. OCENA AKTUALNOŚCI GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI WRAZ Z PODSUMOWANIEM

W toruńskim GPR-T do 2023 znajduje się 65 projektów, które w większości stanowią tzw. „przedsięwzięcia zintegrowane”, czyli łączące aspekt społeczny z infrastrukturalnym. Wdrożenie tych zadań odbywa się zgodnie z zasadą pierwszeństwa wdrożenia projektu „twardego” przed „miękkim”, a także uzależnienia konieczności przeprowadzenia robót budowlanych od zapotrzebowania lokalowego podmiotów, które widzą potrzebę implementacji w nich inicjatyw społecznych. Harmonogram realizacji poszczególnych projektów uwzględni więc ww. opisaną regułę.

Wiedza na temat stopnia realizacji projektów rewitalizacyjnych pochodzi od podmiotów odpowiedzialnych za ich wdrożenie i odnosi się do danych z grudnia 2023 r. r. Spośród 65 projektów, 57 zostało zakończonych (co stanowi 87,69% poziomu realizacji Programu). 8 projektów nie będzie realizowanych. W większości są to inicjatywy społeczne, 1 stanowi projekt infrastrukturalny. Za wszystkie zadania, które nie zostały wdrożone odpowiadają Beneficjenci zewnętrzni, którym realizację projektów uniemożliwiła sytuacja gospodarcza wiążąca się ze wzrostem cen za materiały budowlane oraz wykonawstwo, a także ograniczona dostępność materiałów. Wymienione utrudnienia spowodowane są wydarzeniami wojennymi oraz pandemicznymi, a w przypadku projektów społecznych, m.in. z negatywną oceną projektów lub wycofaniem się z realizacji.

Aktualności GPR- T do 2023 dokonuje się poprzez określenie poprawności doboru celów do projektów, których realizacja przyczynić ma się do niwelowania zidentyfikowanego stanu

kryzysowego na obszarze rewitalizacji. Do każdego z 2 celów, 4 kierunków działań oraz 8 przedsięwzięć dopasowano projekty, których zadaniem jest zmniejszenie nasilenia negatywnych zjawisk.

Dobór projektów do celów, kierunków działań oraz rodzaju przedsięwzięć przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Zestawienie celów, kierunków działań oraz przedsięwzięć.

Cel 1: Aktywna integracja i włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	
Kierunek działania 1.1.: Animacja społeczna i aktywna integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz Kierunek działania 1.2.: Włączenie społeczne osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	
Przedsięwzięcie 1.1.1.: Aktywizacja seniorów	
nr projektu	Tytuł projektu
1	Aktywny senior
2	Remont i przebudowa budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 57 z przeznaczeniem na świadczenie usług w społeczności lokalnej - Etap I parter
3	REanimacja Bydgoskiej 52 – adaptacja zabytkowej kamienicy na cele społecznie użyteczne
4	Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowego budynku mieszkalnego na potrzeby społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu w Toruniu przy ul. Podgórskiej 2
42	Klub aktywizacji społecznej "Kamienica Inicjatyw"
82	Remont i przebudowa budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 57 z przeznaczeniem na świadczenie usług w społeczności lokalnej - Etap II
83	Remont i przebudowa budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 57 z przeznaczeniem na świadczenie usług w społeczności lokalnej - Etap III
84	Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowego budynku mieszkalnego na potrzeby społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu w Toruniu przy ul. Podgórskiej 2 - Etap I
85	Aktywni 60+
86	Aktywność bez barier
Przedsięwzięcie 1.1.2.: Aktywizacja mieszkańców obszaru rewitalizacji	
5	Muzeum Historii Podgórza miejscem spotkań i aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem
7	Toruń dla Starówki, Starówka dla Torunia - wyjdź z szafy
8	Toruń dla Starówki, Starówka dla Torunia. Rewitalizacja X Liceum Ogólnokształcącego im. prof. Stefana Banacha w Toruniu odpowiedzią na potrzeby nowoczesnej przestrzeni społecznej
9	Centrum multimedialno-edukacyjne - Starówka dla Ciebie, Ty dla Starówki. Kompleksowy program aktywizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji
10	Utworzenie Centrum multimedialno-edukacyjnego - Starówka dla Ciebie, Ty dla Starówki na terenie IV Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza Kościuszki w Toruniu
11	Działamy razem i uczyliśmy się od siebie
12	Zagospodarowanie przestrzeni przy Szkole Podstawowej nr 11
30	Adaptacja wybranych pomieszczeń kamienicy przy ul. Mostowej 6 na cele społeczne
89	Stop izolacji społecznej
90	Zawalczy o siebie
94	Społeczna Agencja Pośrednictwa

Przedsięwzięcie 1.2.1.: Wsparcie osób chorych i z niepełnosprawnościami	
17	Mieszkanie treningowe „Arkadia”
19	My też jesteśmy aktywni 5
20	Adaptacja budynku przy ul. Młyńskiej 2-4 na cele aktywizacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnością
Przedsięwzięcie 1.2.2.: Wspieranie rodzin zmagających się z problemami społecznymi i materialnymi	
21	Wspólnie działamy, Toruń zmieniamy!
22	Przebudowa, adaptacja, modernizacja, remont i termomodernizacja budynku przy ul. Parkowej 3 na cele społeczne
23	Budowa windy, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania z budynku domu dziecka na budynek wielorodzinny z przeznaczeniem na mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej i mieszkania wspomagane dla osób bezdomnych z usługami oraz termomodernizacja budynku przy ul. Bydgoskiej 74 w Toruniu - Etap I
24	Rozwój Kamienicy Inicjatyw w obszarze aktywnej integracji o charakterze środowiskowym
25	Adaptacja budynku przy ul. Kopernika 22 wraz z podwórzem na cele społeczne
28	NOE - usamodzielnianie młodzieży
29	Bank Inicjatyw Społecznych
38	DZIAŁAJ LOKALNIE! - aktywizacja społeczności lokalnej na obszarach rewitalizowanych
81	Dotknąć Teatru
87	NOE - nowe życie samotnych rodziców
88	NOE - klub dla dzieci
91	NOE - usamodzielnianie młodzieży 2
92	Budowa windy, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania z budynku domu dziecka na budynek wielorodzinny z przeznaczeniem na mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej i mieszkania wspomagane dla osób bezdomnych z usługami oraz termomodernizacja budynku przy ul. Bydgoskiej 74 w Toruniu - Etap II
93	Budowa windy, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania z budynku domu dziecka na budynek wielorodzinny z przeznaczeniem na mieszkania chronione dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej i mieszkania wspomagane dla osób bezdomnych z usługami oraz termomodernizacja budynku przy ul. Bydgoskiej 74 w Toruniu - Etap III
Cel 2: Podniesienie standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji	
Kierunek działania 2.1.: Poprawa i wzmocnienie zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych oraz	
Kierunek działania 2.2.: Modernizacja infrastruktury w celu przeciwdziałania problemom społecznym	
2.1.1.: Aktywizacja zawodowa bezrobotnych kobiet	
31	Uwierzyć w siebie
32	Moje bezpieczne miejsce
33	Wspieramy mamy
34	Aktywna Kobieta
2.1.2.: Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji	
3	REanimacja Bydgoskiej 52 – adaptacja zabytkowej kamienicy na cele społecznie użyteczne
35	Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w Toruniu (III)
36	Akademia Współpracy
37	Aktywne włączenie społeczne na terenie Gminy Miasta Toruń
95	Wsparcie aktywności zawodowej osób bezrobotnych w Toruniu (IV)
96	Toruńskie Centrum Aktywności Społeczno-Kulturalnej
97	Toruń po mojemu!
2.2.1.: Działania aktywizujące poprzez dostosowanie przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji	

46	Rewitalizacja zabytkowego Parku Miejskiego na Bydgoskim Przedmieściu w Toruniu – 3 etap
47	Ogród Zoobotaniczny – miejsce aktywizacji społecznej
48	Zagospodarowanie i poprawa funkcjonalności terenu Ogródu Zoobotanicznego wpływające na poprawę jego funkcjonowania – etap II
2.2.2.: Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przyczyniająca się do niwelowania problemów społecznych	
49	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 61 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
52	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Mickiewicza 60 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
53	Modernizacja budynku mieszkalnego wraz z podwórzem przy ul. Mickiewicza 146 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
54	Modernizacja budynku mieszkalnego wraz z podwórzem przy ul. Mickiewicza 150 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
55	Modernizacja budynku mieszkalnego wraz z podwórzem przy ul. Mickiewicza 148 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
60	Streetart jako narzędzie aktywizacji mieszkańców i pobudzenie inicjatyw oddolnych
65	Modernizacja budynku Gazowni Miasta Podgórze w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
69	Modernizacja budynku mieszkalno/użytkowego (NGO) wraz z podwórzem przy ul. Piastowska 5/Jagiellończyka 2 w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
72	„Strefa Kreatywnego Czasu –miejsce spotkań i działań”
73	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Szeroka 26-28/Szczytna 2-4 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
76	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Szczytnej 10-12 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
77	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Szewska 10 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
79	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Prosta 3/3a w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji
98	Modernizacja budynku mieszkalnego przy ul. Letnia 20 w Toruniu w celu przeciwdziałania problemom społecznym na obszarze rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Analiza stopnia realizacji GPR-T do 2023 wykazuje poprawę dla wskaźnika „udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej”, a niekorzystne wartości w przypadku wskaźników „udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych na danym obszarze” oraz „udział osób objętych wyrokami eksmisyjnymi w ludności ogółem na danym obszarze”. Zdiagnozowanie przyczyn tego stanu wymaga szerszej analizy socjologicznej i ekonomicznej, która wskaże na związki przyczynowo - skutkowe pomiędzy poszczególnymi zjawiskami mającymi miejsce w różnych sferach życia oraz ujawni, które elementy składające się na równowagę społeczno-ekonomiczną zostały zachwiane. Należy podkreślić, że wartości wskaźników społecznych z 2022 r. określone dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji są nadal gorsze niż średnia ich wartość dla miasta, co przemawia za koniecznością kontynuowania procesu naprawczego z uwzględnieniem aktualnych problemów i potrzeb mieszkańców. Wskazuje na to również dokonana na potrzeby Gminnego Programu Rewitalizacji pn. „Program Rewitalizacji Torunia do roku 2027” diagnoza miasta. Nie oznacza to jednak, że prowadzony proces rewitalizacji nie jest skuteczny, czy prowadzony w nieefektywny sposób, tylko że sytuacja społeczno-ekonomiczna jest dużo bardziej złożona. Ponadto, dokonana analiza wskaźnikowa dla GPR-T do 2027 unaoczniała potrzebę

przebadania miasta w sposób kompleksowy i wielowymiarowy, nie 5 wskaźnikami, a 25. Na tej podstawie też określono inne cele oraz kierunki działań i tym samym dobrano przedsięwzięcia rewitalizacyjne, których realizacja ma przynieść wymierny rezultat, dalej poprawiając sytuację na obszarze rewitalizacji.

Warto mieć jednak na uwadze fakt, że przyjęte efekty rewitalizacji są widoczne po kilku latach od zakończenia inwestycji i inicjatyw społecznych, dlatego też, aby całościowo podsumować efekty prowadzonej rewitalizacji, niezbędny jest czas od zakończenia ostatnich przedsięwzięć oraz systematyczne monitorowanie wskaźników, którymi posłużono się podczas delimitacji obszaru rewitalizacji na potrzeby nowego już GPR-T do 2027.

SPIS TABEL I MAP

TABELA 1. LICZBA LUDNOŚCI OBSZARU REWITALIZACJI ORAZ CAŁEGO MIASTA W ROKU 2015, 2020 I 2022 (STAN NA 31 GRUDNIA).	12
TABELA 2. LICZBA LUDNOŚCI W WIEKU POPRODUKCYJNYM W POSZCZEGÓLNYCH PODOBSZARACH REWITALIZACJI ORAZ NA TERENIE CAŁEGO MIASTA W ROKU 2015, 2020 I 2022 (STAN NA 31 GRUDNIA).	12
TABELA 3. UDZIAŁ LUDNOŚCI W WIEKU POPRODUKCYJNYM W LUDNOŚCI OGÓŁEM W POSZCZEGÓLNYCH PODOBSZARACH REWITALIZACJI ORAZ CAŁEGO MIASTA W ROKU 2015, 2020 I 2022 (STAN NA 31 GRUDNIA).	13
TABELA 4. LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W ROKU 2015, 2020 ORAZ W 2022 (STAN NA 31 GRUDNIA).	13
TABELA 5. UDZIAŁ OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W LUDNOŚCI OGÓŁEM W ROKU 2015, 2020 ORAZ 2022 (STAN NA 31 GRUDNIA).	14
TABELA 6. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH ZE WSKAZANIEM BEZROBOTNYCH KOBIET NA POSZCZEGÓLNYCH PODOBSZARACH REWITALIZACJI ORAZ NA TERENIE MIASTA TORUNIA W ROKU 2015, 2020 I 2022 (STAN NA 31 GRUDNIA).	14
TABELA 7. UDZIAŁ BEZROBOTNYCH KOBIET W OGÓLNEJ LICZBIE OSÓB BEZROBOTNYCH W ROKU 2015, 2020 I 2022 (STAN NA 31 GRUDNIA).	15
TABELA 8. UDZIAŁ OSÓB OBJĘTYCH WYROKAMI EKSMISYJNYMI W LUDNOŚCI OGÓŁEM NADANYM OBSZARZE W ROKU 2015, 2020 I 2022 (STAN NA 31.12).	16
TABELA 9. UDZIAŁ BUDYNKÓW, BUDOWLI, KTÓRYCH STAN KONSTRUKCJI OGRANICZA LUB UNIEMOŻLIWIA ICH UŻYTKOWANIE W OGÓLE OBIEKTÓW DANEGO OBSZARU W LATACH 2015, 2020 ORAZ 2022 – STAN NA 31.12.	16
TABELA 10. STOPIEŃ REALIZACJI PROJEKTÓW INFRASTRUKTURALNYCH.	20
TABELA 11. STAN REALIZACJI PROJEKTÓW SPOŁECZNYCH.	23
TABELA 12. ZESTAWIENIE PRYZNANYCH DOTACJI W LATACH 2018-2022.	25
TABELA 13. BENEFICJENCI PROGRAMU „MOJE PODWÓRKO” W ROKU 2020 WRAZ Z WYKAZEM WARTOŚCI PROJEKTÓW I PRYZNANEGO DOFINANSOWANIA.	28
TABELA 14. BENEFICJENCI PROGRAMU „MOJE PODWÓRKO” W ROKU 2021 WRAZ Z WYKAZEM WARTOŚCI PROJEKTÓW I PRYZNANEGO DOFINANSOWANIA.	28
TABELA 15. BENEFICJENCI PROGRAMU „MOJE PODWÓRKO” W ROKU 2022 WRAZ Z WYKAZEM WARTOŚCI PROJEKTÓW I PRYZNANEGO DOFINANSOWANIA.	29
TABELA 16. BENEFICJENCI PROGRAMU „MOJE PODWÓRKO” W ROKU 2023 WRAZ Z WYKAZEM WARTOŚCI PROJEKTÓW I PRYZNANEGO DOFINANSOWANIA.	30
TABELA 17. ZESTAWIENIE WARTOŚCI WSKAŹNIKÓW ODDZIAŁYWANIA W ROKU BAZOWYM, W ROKU 2020, 2022 ORAZ W ROKU DOCELOWYM – 2023.	33
TABELA 18. ZESTAWIENIE CELÓW, KIERUNKÓW DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ.	37
MAPA 1. GRANICE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI.	6
MAPA 2. GRANICE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI NA TLE MIASTA.	7
MAPA 3. LOKALIZACJA PROJEKTÓW TECHNICZNYCH I/LUB PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNYCH NA BYDGOSKIM PRZEDMIEŚCIU.	8
MAPA 4. LOKALIZACJA PROJEKTÓW TECHNICZNYCH I/LUB PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNYCH NA STARYM MIEŚCIE.	9
MAPA 5. LOKALIZACJA PROJEKTÓW TECHNICZNYCH I/LUB PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNYCH NA PODGÓRZU.	10